

Eesti uurijadki võivad NSA-lt andmeid saada

Guardiani USA jälgimiskandaali allikas räägib, miks ta riigiluuure (NSA) vastu astus. Ühtlasi selgub, et Eestiigi võib saada USA luurelt andmeid sellises ulatuses, mida Eesti seadused koguda ei võimaldaks. lk 2-3

Juunis juba kuraditosin õnnetust ratturitega

Maanteeamet nendib, et viimastel aastatel juhtub rohkem õnnetusi vanemaealiste ja maanteel sõitvate ratturitega. lk 5

Judoka sõidab ise Rio de Janeiro MM-ile

Martin Padar peatreenerile säästukava ette ei heida, kuid võistlusvõimalust ka maha magada ei taha.

lk 15

Mobiilne elu

Tänase lehe vahel!

●●● EestiPäevaleht

EestiPäevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 113 | TEISIPÄEV, 11. JUUNI 2013

●●● ajaleht.epl.ee

TAMREX

KVALITEETSED TAMREXI TOOTED MÕISTLIKU HINNAGA!

**AVASIME
29. APRILLIL
UUE KAUPLUSE
PAIDES**
Pikk tn 2

töökindad
art 44-386
12.90 €

häll tööjakk
art 670-1804
59.- €

hällid
tööpüksid
art 671-1804
56.- €

päikseprillid
art TU54602
18.- €

kaitseprillid
art TU54600
12.- €

Hi-Vis kindad
art 44-387
16.50 €

Hi-Vis tööjakk
art 675-6618 (kollane)
art 675-5518 (oranž)
72.- €

Hi-Vis
tööpüksid
art 676-6618 (kollane)
art 675-5518 (oranž)
62.- €

hall poolkombe
art 672-1804
74.- €

töökindad
art 44-3626
2.90 €

turvakingad
art B118T
75.- €

must tööjakk
art 673-0404
62.- €

mustad
tööpüksid
art 674-0404
58.- €

Tamrexi tooteid iseloomustavad hea materjalide valik, toodete kasutusmugavus, funktsionaalsus, nutikus ja orienteeritus detailidele. Mõistliku hinna ja kõrge kvaliteedi taga on aastatepikkune pühendumine kliendi vajaduste kaardistamisele ja parimate lahenduste leidmisele. Tamrexi oma tootesarjast leiab head hinda ja kvaliteeti hindav klient töökindad, tööriided ja tööjalanõud, aga ka mitmed isikukaitsevahendid, suitsuandurid, efektiivsed tulekustutid, tuletetid, esmaabikomplektid jpm.

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni 31.08.2013 või kuni kaup on jätkub!

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN
Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35

TARTU
Aardla 114, Ringtee 37a

PÄRNU
Riia mnt 169a, Savi 3

RAKVERE
Pikk 2

VILJANDI
Riia mnt 42a

JÕHVI
Tartu mnt 30

VÖRO
Pliiri 2

VALGA
Vabaduse 39

NARVA
Tallinna mnt 19c

HAAPSALU
Ehitajate tee 2a

PAIDE
Pikk 2

JUHTKIRI

Liiga avalik internet

Kuigi riigiasutused armastavad alati rõhutada, et nemad lähtuvad faktidest ega armasta fantaasiaid, hüpoteese ja muud sellist, on fantaasia sageli ettenägelikum kui fakt.

Kirjanike ja filmitegijate mõttemaailm on tulevikuvariante visandades olnud sageli oluliselt paindlikum kui pigem faktile reageeriv ametkond. Loomeinimesed (võtkem kasvõi George Orwell ja Aldous Huxley) on jälgimisühiskonda visandanud korduvalt ja uued autorid tulevad aina peale. Sageli on teemaks üle käte läinud eriteenistused. Küsimusele, kes valvaks valvajaid, ei suutnud isegi antiiktark Platon kuigi rahuldavalt vastata ja pakkus vastuseks, et valvajad peavad olema eriti kõrge moraaliga ja seda kõrget hinnangut ka kogu aeg tundma.

USA-s PRISM-i nimelise välisriikidele suunatud interneti jälgimissüsteemi pärast puhkenud skandaal on tekitanud Ameerika üldsuses tunde, et nende selja taga nuhitakse ja interneti tavapärase teenuste – Skype'i, Youtube'i, Google'i, Facebooki – privaatsus on kõike muud kui garanteeritud. Seda tunnet ei kaota ka süüdistused meedia aadressil, kes ulatuslikust salvestamisest teadlikuks on saanud. Pigem on probleem ikkagi tegevus ise, mitte leke. See tähendab, et suur

osa maailma internetis levivast teabest on kättesaadav just USA riigiorganitele.

USA võimude esialgsed väited, mis peaksid justkui ameeriklasi rahustama – et jälgimine on suunatud pigem välismaale –, ei peaks meid kui

mitteameriklasi sugugi rahustama. Algul terrorismi vastu mõeldud meetmed kätkevad endas sisulise jälgimisühiskonna eeldusi.

Internetitegevuse pidev ja mahukas jäädvustamine tähendab sisuliselt seda, et teoreetiliselt on võimalik kunagi jäädvustada ka suur osa teie sõnavõtte privaatesmates seltskondades. See omakorda loob eeldused „komprapakkide“ kokkupanekuks, mille algus ulatub väga kaugesse aega. Sisuliselt peaks Euroopa Liit töötama välja kava, kuidas USA-põhises internetimaailmas ikkagi tagada endale turvaline internet: kas selleks peab nõudma suurema hulga serverite asetsemist Euroopas või muud sellist, mis aitaks inimeste eraelu kaitsta?

Eesti riigiasutused on paraku olnud küsimuses, mis ilmselgelt peaks puudutama ka Eesti avalikkust, väga vähe sõnakad. Harva juhtub, et nad oma kartustest avalikumalt kõnelevad. Pigem jäävad nende teadmised kitsaste ringkondade kasutada. Parema küberturvalisuse saavutamine peaks olema edaspidi nii Eesti kui ka terve Euroopa Liidu ühine mure. ●

REPLIIK

Oleme ise head!

Võõrad kultuurid on põnevad ja reisimine paljude suurim unistus. Ent välismaal juhuslikult kogitud toredale käitumisele või põnevatele sündmustele järgnevad stamplused „Eestis pole midagi nii põnevat“ või „eestlased ei teeks kunagi nii“ (ei peaks bussi kinni, et mahajääja peale saaks, ei naerataks) näitavad üksnes seda, et maailma avastama on taas kord läinud inimene, kes loob ise suure osa sellest, miks eestlased ei hakkagi kunagi avatud ja positiivsete välismaalaste moodi käituma. ●

Britt Rosenberg

lk 10–11: Ken-Marti Vaher ja lapsevanem Kai Kiiv väitlevad topeltkodakondsuse vastu ja poolt.

MANDELA ENDISELT HAIGLAS, SEISUND ON IKKA RASKE

Lõuna-Aafrika Vabariigi esimene apartheidi järgne riigipea Nelson Mandela (pildil) oli eile endiselt Pretoria haiglas, kuhu ta lühikese aja jooksul juba teist korda kopsupõletikuga sattus. Amet-

likud teated viitasid endiselt, et Mandela seisund on „stabiilne, ent raske“. Intensiivravi osakonnas viibiva moodsa Lõuna-Aafrika sümboli tervenemisele elab kaasa praktiliselt terve riik. **EPL**

Edward Snowden: ma ei kus kõik mu tehtu ja öel

Intervjuu

Glenn Greenwald, Ewen MacAskill
Guardian

Guardiani allikas räägib, miks ta korraldas suurima USA luureandmete lekke. Usutus ilmub Eestis vaid Eesti Päevalehes.

● **Miks te otsustasite vilepuhujaks hakata?**

NSA [National Security Agency, USA julgeolekuagentuur] on ehitanud üles infrastruktuuri, mis võimaldab kinni püüda peaaegu kõike. See tähendab, et enamik inimeste kommunikatsiooni kogutakse automaatselt, ilma kedagi otseselt sihiks võtmata. Kui ma aga tahaksin näha teie e-kirju või teie naise telefonianimeid, tuleb mul ainult püüdu-reid kasutada. Ma suudan kätte saada teie e-kirjad, telefoni

Me oleme küllalt palju näinud valitsuse kuritegelikkust. Mulle sellist süüdistust esitada on silmakirjalik.

● **Mis teiega nüüd enda arvates edasi saab?**

Ei midagi head.

● **Miks pagesite Hongkongi?**

Minu arust on tõeliselt traagiline, et üks ameeriklane peab minema vähem vaba mainega kohta. Aga Hongkongil on siiski vabam reputatsioon, Hiina Rahvavabariigist hoolimata. Sõnavabaduse traditsioon on tugev.

● **Mida lekitatud dokumendid paljastavad?**

Seda, et NSA valetab rutiinselt vastuseks kongressi uurimisele, kui suur on jälgimise ulatus Ameerikas. Ma usun, et kui [senاتور Ron] Wyden ja [senاتور Mark] Udall esitasid küsimusi selle ulatuse kohta, siis nad [NSA] ütlesid, et neil ei ole võimalik vastust leida. Kuid meil on võimalik ja mul on kaardid, mis näitavad, kus inimesi kõige üksikasjalikumalt uuritakse. Me kogume Ameerika kohta rohkem digitaalsete kommunikatsioonandmeid kui venelaste kohta.

● **Mida arvata protestist, mida Obama administratsioon avaldas Hiina häkkimise vastu?**

Me häkime kõiki ja kõikjal. Meile meeldib teha vahet endal ja teistel. Kuid me oleme kohal peaaegu igas maailma riigis. Me pole nende riikidega sõjas.

● **Kas riikliku jälgimise vastu on võimalik end kuidagi kaitsta?**

Teil pole isegi aimu, mis kõik on võimalik. Nende võimete ulatus on hirmutav. Me võime panna arvutisse „lutikad“. Nii kui te võrku lähete, saan ma teie seadme tuvastada. Te pole kunagi kaitstud, mis tahes kaitsevahendeid te ka ei paigaldaks.

● **Kas teie perekond teab, mida te kavandanud olete?**

Ei. Mu pere ei tea, mis toimub. Minu peamine hirm on, et nad võtavad sihikule mu perekonna, sõbrad, partneri. Igauhe, kellega ma olen suhelnud. Pean sellega elama kogu oma ülejäänud elu. Ma ei saa nendega enam läbi käia. Nad [võimud] käituvad agressiivselt igauhega, kes on mind tundnud. See ei lase mul öösiti magada.

● **Millal te otsustasite doku-**

USA julgeolekuagentuuri ehk NSA peakorter Marylandis. Snowden väidab,

mendid lekitada?

Sa näed häirivaid asju. Kõike seda nähes mõistad, et mõningaid neid asju kuritarvitatakse. Teadmine väärkasutustest kuhjub. Ei olnud sellist ühte hommikut, mil ma ärkasin [ja otsustasin, et nüüd aitab]. See oli loomulik protsess. Paljud inimesed hääletasid 2008. aastal Obama poolt. Mina tema poolt ei hääletanud. Andsin hääle kolmandale poolele. Kuid ma uskusin Obama lubadusi. Ma valmistusin paljastamiseks [kuid jäin ootele nende valimiste pärast]. Ta jätkas oma eelkäija poliitikat.

● **Kuidas te reageerisite sellele, kui Obama mõistis reedel lekke hukka ja ühtlasi ter- vitas debatti julgeoleku ja avatuse tasakaalu üle?**

Mu esmane reaktsioon oli, et tal on raskusi enda kaitsmisega. Ta püüdis kaitsta õigustamatut ja ta teadis seda.

● **Mida te arvate paljastustele järgnenud reaktsioonist?**

Olen olnud üllatunud ja rahul, et avalikkus on reageerinud nii tugevalt, kaitsmaks õigusi, mida julgeoleku nimel maha surutakse. See pole nagu Occupy Wall Street, kuid rohujuuretas-

dil on tekkinud kavatsus tulla 4. juulil tänavaile, et kaitsta põhiseaduse neljandat parandust. See on Neljanda Paranduse Taastamise [ingl Restore The Fourth Amendment] liikumine, mis kasvas välja Redditi. Internetis on olnud ulatuslik ja toetav reaktsioon.

● **Washingtoni välispoliitika analüütik Steve Clemons on rääkinud, et talle jäi Washingtoni Dulles lennujaamas kõrva nelja mehe jutt. Nad tulid just luurealaselt konverentsilt ja leketest rääkides ütles üks neist Clemons sõnul, et nii reporter kui ka lekitaja „peaksid kaduma“. Mida te sellest arvate?**

Ma uskusin Obama lubadusi, kuid ta jätkas valimiste järel oma eelkäija poliitikat.

Keegi ütles selle kohta, et „tõelised spioonid nii ei räägi“. No nii, mina olen spioon ja nii nad räägivadki. Mil iganes meil kontoris läks vaidluseks, kuidas kuritöödega tegeleda, ei hakanud nad kaitsma õiget menetlust, vaid pooldasid otsustavat tegutsemist. Nad ütlevad, et parem on keegi lennukist välja lükata kui lasta sel inimesel kohtu ette

HOLLANDLASI ÜLLATAS PEIDETUD TUUMAARSENAL

Endine Hollandi peaminister tunnistas, et riiki on peidetud 22 USA tuumalõhkepead. Ruud Lubbers, kes juhtis Hollandi valitsust 1982–1994, kinnitas ammuseid kuulujutte tuumarelvade hoid-

mise kohta Hollandis National Geographicu telekanali dokumentaalfilmi jaoks antud intervjuus. Lubbersi sõnul on lõhkepead Volkeli õhuväebaasi maa-alustes hoidlates. **EPL**

LIGI SANEERIKS PEALINNA

„Heade valitsemistavade keskvalitsusest all-linna toomine on tähtsaim, mida Tallinn vajab,” ütles Reformierakonna võimalik Tallinna linnapeakandidaat Jürgen Ligi (pildil). **Delfi**

HIV-ISSE NAKATUMINE

Ehkki uute HIV-juhtude avastamine on aastatega vähenenud, on Eesti nakatumise taseme poolest ikka EL-is esikohal. Mulu registreeriti Eestis 23,5 juhtu 100 000 elaniku kohta. **Delfi**

Täna digilehes

●●● Ühissõidukite kasutamine pigem tugevdab tervist.
●●● Teadlased lasevad end külmutada, et tulevikus taaselustuda.

taha elada ilmas, du talletatakse

et USA luures on autoritaarne hoiak ja otsustav tegevus tavapärase.

Foto: Reuters/Scanpix

astuda. See on üldiselt autoritaarne hoiak.

●● Kas teil on mingi plaan?

Ainus, mis ma teha saan, on istuda siin ja loota, et Hongkongi valitsus mind ei deporteer. Soovin otsida asüüli mõnes riigis, mis jagab mu vaateid. Kõige rohkem sobib selleks Island. Nemad seal on hakanud inimeste internetivabadust kaitsma.

Aga mul ei ole aimugi, milliseks mu tulevik kujuneb. Nad võivad anda välja Interpoli orderi. Kuid ma ei arva, et oleksin sooritanud kuriteo väljaspool Ühendriikide haldusala. Minu arvates jätkaks see selgelt poliitilise mulje.

●● Kas te arvate, et tõenäoliselt lõpetate vanglas?

Ma ei oleks saanud seda teha vangistuse riskiga arvestamata. Kui nad tahavad sind kätte saada, siis aja jooksul ka saavad.

●● Kuidas te end nüüd, peaaegu nädal pärast esimesi lekkeid, tunnete?

Vallandunud pahameelelaine on minu meelest õigustatud. See on andnud mulle lootust, et juhtugu mu endaga mis tahes, Ameerika jaoks on tulemus positiivne. Ma ei eelda, et näen veel kunagi kodu, kuigi tahaksin. ●

© Guardian News and Media 2013

USA jälgimisprogrammi kohta lekitas andmeid endine CIA töötaja

USA ajaloo ühe suurema jälgimis- ja infokogumisskandaali tõi päevavalgele 29-aastane endine CIA arvutispetsialist, viimastel aastatel NSA-ga seotud Edward Snowden, kes on eelmisest nädalast saadik lekitanud ajakirjandusele hulgaliselt ülisalajasi dokumente USA eriteenistuste jälgimisprogrammide ja ulatusliku andmete kogumise kohta.

Briti ajalehes Guardian end omal soovil avalikustanud Snowden ütles, et tema ainus motiiv oli informeerida avalikust sellest, mida tehakse nende nimel ja mida tehakse nende vastu. „Valitsustele tuleb saata sõnum, et inimesi ei saa hirmutada,” ütles Snowden ja lisas, et tal ei ole kavas varjata, kes ta on, kuna ta polevat midagi valesi teinud.

Guardiani teatel pages info lekitaja 20. mail Hongkongi, jättes Hawaiile maha 200 000 dollari suuruse palgaga töökoha, sõbratari ja perekonna. „Olen valmis kõik ohvriks tooma, sest ma ei suuda lubada USA valitsusel hävitada inimeste privaatsust, internetivabadust ja põhi-

vabadusi kogu maailmas sellise massiivse jälgimismasinaga, mida nad salaja rajavad,” põhjendas Snowden.

USA justiitsministeerium kinnitas, et salaprogrammide paljastamise kohta on alustatud juurdlust, kuid täpsematest kommentaaridest keeldus. USA ja Hiina Hongkongi-esindajad ei soovinud samuti selgitusi jagada. Snowden on öelnud, et kaalub Islandilt asüüli taotlemist. Islandi Hongkongi konsulaat keeldus ütlemast, kas Snowden on nendega ühendust võtnud. Guardiani teatel pole Snowden Hongkongis olles enamiku aega hotellitoast väljunud.

USA ja Hongkong sõlmisid 1996. aastal – aasta enne seda, kui Hongkong läks eristaatusega territooriumina Hiina kontrolli alla – vastastikuse kuritegude süüdistatavate väljaandmise lepingu. Pekingil on aga õigus väljaandmine tühistada. Esialgu pole teada, milline on Hiina võimude praegune suhtumine. Vaatlejad ei välista, et Hiina eriteenistused võivad tunda USA salaluuretöö lekitaja vastu suurt huvi. **Delfi/EPL**

Eesti uurijad võivad NSA-lt andmeid saada

Seadus ei keela Eestil

saada andmeid, mille

NSA on Gmailist eestlaste kohta nuhkinud.

Hans Lõugas

hans.lougas@epl.ee

Eesti Päevaleht uuris siseministeeriumi sisejulgeoleku asekanterlert Erkki Koortilt, kas ka meie eriteenistused võivad kasutada NSA massilise jälgimise käigus kogutud andmeid.

„Infot vahetades ei räägi keegi, kuidas see info on saadud. Kas see oli inimallika info, pealtkuulatud telefon või mõne muu meediumi pealtkuulamine,” ütles Koort. Tema sõnul kehtib välispartneritelt saadud luure- või muude andmete seaduslikkuse küsimuse korral selle riigi jurisdiktsioon, mis andmed on kogunud.

Siseministeerium ei kommenteeri avalikult ühtegi konkreetset väidet Eesti julgeolekuasutuste koostöö kohta välisriikidega. Juriidilises mõttes võivad Eesti julgeolekuasutused nagu teabeamet ja kaitsepolitseiamet saada NSA-lt

USA luureasutuse vapp peakorteri fassaadil

Foto: AP/Scanpix

veebikasutajate kohta kogutud infot. Koorti kinnitusele ei rikuks Eesti sellega seaduseid.

Sarnane infokogumine

Kas see tähendab, et Eesti luurajad kasutavad infot, mida meie seadused hankida ei lubaks? „Sellele on raske vastata „jah” või „ei”,” sõnas Koort. „Raske on konstrueerida [NSA kogutud info kasutamise] juhtumit, sest ma ei näe varianti, kus ameeriklased saaksid min-geid andmeid koguda rohkem või teisiti kui meie.” USA julgeolekuametnikud on kinnitanud, et näiteks USA suurim mobiilioperaator Verizon edas-

tab aastaid valimatult kõikide klientide kõneandmed NSA-le, kuna seda võimaldab Patriot Act. Eesti seadused sellisel moel ilma konkreetse kahtlusaluse kohta kehtiva orderita infot massiliselt koguda ei luba. Ometigi on Koorti sõnul Eesti julgeolekuasutuste infokogumine mõneti sarnane USA masspäringuga veebikasutajate kohta. „Toon näite: ühes linnaosas tegutseb pedofiil, kelle tundemärgid on teada. Siis võetakse kõik nendele tundemärkidele vastavad isikud ette ja hakatakse neid välistama. See on nagu masspäring mingi piirkonna kohta,” märkis ta. ●

NSA juhi hiljuti Tallinnas öeldul on uus tähendus

Kommentaar

Lauri Tankler
reporter

Päev enne skandaali

algust Tallinnas esinenud

NSA juht viitas, et NSA

võiks veebiandmetele

lihtsamini ligi pääseda.

Kindral Keith B. Alexander, USA küberväe ja rahvusliku luureagentuuri (NSA) juht, käis Eestis NATO küberkaitsekeskuse korraldatud küberkonflikt konverentsil rääkimas. Kindral Keith B. Alexander, USA küberväe ja rahvusliku luureagentuuri (NSA) juht, käis Eestis NATO küberkaitsekeskuse korraldatud küberkonflikt konverentsil rääkimas. Kindral Keith B. Alexander, USA küberväe ja rahvusliku luureagentuuri (NSA) juht, käis Eestis NATO küberkaitsekeskuse korraldatud küberkonflikt konverentsil rääkimas. Kindral Keith B. Alexander, USA küberväe ja rahvusliku luureagentuuri (NSA) juht, käis Eestis NATO küberkaitsekeskuse korraldatud küberkonflikt konverentsil rääkimas.

Hoolimata sellest, et see oli minu karjääri üks kehvimaid ajastusi (mulle anti võimalus esitada kolm küsimust, aga

need kõik olid hoopiski küberturvalisuse, mitte privaatsuse kohta; oleks Guardian vaid veidi kiirustanud), võib nüüd tagantjärele veidi teistmoodi aru saada sellest, mida kindral küberkonverentsil propageeris.

Pilvetehnoloogia varjukülg

Kindral Alexander on juba kevadest saati propageerinud põhimõtet, et tehnoloogiaettevõtetele peaks olema võimalus teavitada NSA-d reaajas enda vastu suunatud rünnakutest. „Osa seadusandlusest, millega me tegeleme, lubaks töötusel öelda meile, mis [nende süsteemides] toimub,” ütles ta ka möödunud kolmapäeval. „Praegu ei luba seadus seda teha.” Nimelt teatavad ettevõteted rünnakutest tagantjärele.

Ametliku retoorika järgi on praegu NSA-l võimalik ettevõtetele seaduslikult infot küsida siis, kui spetsiaalne kohus on selleks loa andnud. Kindrali ettepanek annaks võimaluse tekitada justkui tagauks – otsetee, mille kaudu saaks

andmeid kiiremini ja laiemas ulatuses NSA serveritesse tõmmata.

Alexanderi ettekande teine oluline aspekt oli pilvetehnoloogia propageerimine ja turvaaukude parandamise automatiseerimine. „Miks peaksid inimesed tegelema süsteemi administreerimisega, kui nad võiksid teha selle asemel midagi kasulikku?” küsis ta retooriliselt. „Mina olen pilvetehnoloogia pooldaja.”

Ta tõi veel näite, et tema tööalal on kolm arvutit – tavaline, salajase ligipääsu ja ülisalajase ligipääsuga. „Ma kasutan vähem kui 10% nende arvutite võimsusest,” ütles ta. „Miks me ei pane seda energiat hoopiski pilve?”

Muidu väga mõistlik ettepanek (odavam jne) tundub NSA võimete ja haardeulatusel puhul nüüd küll veidi hirmutav: kui on pilvest eraldatud süsteeme, peabki NSA neile eraldi ligipääsu taotlema. Pilves aga on võimalik pääseda andmetele ligi oluliselt lihtsamini, keeruka süsteemita. ●

Mart Laar soovib oma poliitilises manifestis IRL-il koalitsioonist lahkuda

Eile õhtul saatis pikka aega IRL-i esimees olnud Mart Laar erakonnakaaslastele nn poliitilise manifesti. **Laar teeb IRL-ile** ettepaneku lahkuda, sest „Poliitiline olukord Eestis on ausalt öeldes mage”. **Reformierakond on üllatunud**, et Laar seab kahtluse alla Eestile edu toonud parempoolse poliitika.

Mart Laari kiri erakonnakaaslastele

Head erakonnakaaslased, riigikogu on mind valinud Eesti Panga nõukogu esimeheks. Ülehomme (homme, toim.) lahkun töölt riigikogust ja asun uuele ametikohale. Olen Toompeal töötanud rohkem kui 20 aastat. Olen siin näinud nii paremaid kui ka halvemaid aegu, minemisi ja tulemisi. Tahaksin teid kõiki tänada koos veedetud aja eest, mil on saadud ühist vankrit vedada. Palju on muutunud, kuid meie aated on jäänud samaks. Tänane Isamaa ja Res Publica Liit üritab endiselt neid hoida ja edendada. Tean, et see on suur töö, ning soovin kõigile selleks palju jõudu ja jaksu.

Reformierakond pakub kõigile uut seebiooperit, mille lõppu pole paista.

Selleks aga, et te veenduksite, et oma vaimus edaspidigi teie keskel olen, lisaksin neile tänu sõnadele ka mõned poliitilised tähelepanekud. Poliitiline olukord Eestis on ausalt öeldes mage. Uhkust ei ole selle üle põhjust tunda. On küll hea, et suvel, kui seebiooperid on oma tegevuse katkestanud, pakub Reformierakond kõigile soovijatele uut seebiooperit, mille lõppu pole paista. See võib ju naljakas tunduda, kuid on tegelikult kurb. Valitsuserakond pole suutnud mitte ainult muuta end naeruväärsemaks, vaid kahjuks on ebasuulduks tehtud kogu Eesti poliitika. Sisevalimised erakonnas pole küll riiklikud e-valimised, kuid nende e-valimiste kahjustavad sisevalimiste vassimised siiski.

Nii pole ime, et meilt üha valjemalt küsitakse, mida kuradit te seal koalitsioonis teete ja miks te sinna kuulute. Tõepoolest, Isamaa ja Res Publica Liidul on praegu võimalus ummikseis läbi raiuda, koalitsioonist lahkuda ja avada tee uue valitsuskoalitsiooni moodustamiseks – kas me sinna siis ise kuulume või mitte. Omaette küsimus on, kas ebastabiilsuse ja poliitilise kriisi õhutamine on ikka vastutustundlik tegevus. Ei tea ju keegi, kas uus valitsuskoalitsioon oleks parem kui praegune. Mõne trummipõrina saatel võimule pürgiva erakonna eetilise pale või nende arusaamad näiteks kaitsepolitistest küsimustest ei luba mul

midagi sellist väita. Aga küsimusest, miks me valitsuskoalitsioonis oleme, ei saa paraku enam üle ega ümber. Nii võiks seda arutada kas volikogu, eestseisuse või mõne selleks eraldi kokku kutsutud nõupidamise tasemel. Isamaa ja Res Publica Liit pole erakond, kus otsuseid on tehtud ainult kitsas ringis ilma erakonnaga nõupidamata. Tõime volikokku Eesti–Vene piirileppe, oleme valitsuskoalitsiooni koosseisu varemgi volikogu tasandil arutanud. Kui eestseisus oli alla kirjutanud koalitsioonilepingu Rahvaliidu ja Reformierakonnaga, lükkas volikogu selle tagasi, leides, et Rahvaliit ei saa olla meile partneriks. Usun, et mõlemad otsused on olnud

eduks nii Eestile kui ka erakonnale, nii et avalikumat arutelu ei maksaks karta.

Samas on selles loomulikult peidus ka omaette ohud. Agaralt valitsus-

koalitsiooni kuulumist arutama hakates võime end leida olukorras, kus me järsku enam kuhugi ei kuulu. 2001. aastal polnud Reformierakonnal vaja isegi volikogu kokku kutsuda, selleks et olemasolev koalitsioon lõhkuda ja Keskerakonnaga Tallinnas koalitsiooni asuda. Oma partneritele ehk meile toona lihtsalt valetati. Usun, et meie ei peaks praegu niimoodi käituma.

Kuna Eesti ajakirjandusel on tavaks erakonnakaaslastele saadetud erakirju avalikult ära trükkida, lisaksin kohe juurde kaks punkti, et keegi mu kirja valesi ei tõlgendaks. Esiteks, see kiri pole esitatud üleskutsena Isamaa ja Res Publica Liidul kohe valitsuskoalitsioonist välja astuda. Teiseks, kui erakond leiab, et arutelu on mõttekas, siis ei tohiks see

Pole ime, et meilt küsitakse, mida kuradit te seal koalitsioonis teete.

manduda lehmakauplemiseks ehk oma koalitsioonipartnerile mingite uute taevast sinisemaks ja rohtu rohelisemaks muutvate ettepanekute väljamõtlemiseks.

Meie huvi pole siiski mitte mingi kildkonna – olgu see siis parem- või vasakpoolne – edendamine, vaid Eesti riigi ja rahva huvid. Ärgem seda unustagem. Ainult siis suudame kindlaks jääda oma loosungile: AJAME EESTI ASJA! **o Mart Laar**

Mart Laar lubas, et loobub Eesti Panga nõukogu esimehena poliitikast, ja tegi viimase poliitilise avalduse.

Foto: Ilmar Saabas

KOMMENTAARID

Margus Tsahkna

Isamaa ja Res Publica Liit

Olles Mardiga koos olnud alates 2002. aastast ja lahingupaarina läbi käinud päris raskeid olukordi, võin öelda, et tegu on riigimehe ja vana hea Mardi poliitikast lahkumise manifestiga.

Me teame ju Laari kui suurte muutuste ellukutsujat ja läbiviijat. Ja on selge, et ta esitab põhimõttelisi ja suuri küsimusi.

Mardi kirja mõte pole mitte see, kas see koalitsioon on või ei ole, vaid küsimus on selles, kas koalitsioon suudab vastu võtta põhimõttelisi suuri otsuseid, mida Eesti riik täna tegelikult vajab, et edasi minna. Alates haldusreformist, haridusreformist, sotsiaalreformist kuni välispoliitikani välja.

Mardi mõte on, et poliitiline olukord on mage, tegeletakse millegi sellisega, mis ei aita Eesti elu edasi. Küsimus on, kas see koalitsioon on võimeline neid asju tegema. Minu vastus on IRL-i poolt jah. Kogu tänase poliitilise arutelu on täitnud erakonna sisedemokraatia küsimused, millest tuleb selgus luua. **Kärt Anvelt**

Remo Holsmer

Reformierakond

Ma arvan, et viimane asi, mida Eesti hetkel vajab, on valitsuskriis. Reformierakonna ja IRL-i koostöö on hästi laabunud ja ma ei näe põhjust valitsusevahetuseks.

Rahanduskomisjoni liikmena on mul seda avalikku kirja kummastav lugeda, sest kui Mart Laari kandidatuur Eesti Panga nõukogu esimeheks oli meil komisjoni arutlusel, ütles ta selgelt, et esimeheks saades taandub ta päevapoliitikast. Avaldatud tekst on kõike muud, aga see selleks, mõteld võib ju ikka mõelda. Endisele poliitikule ei saa seda ette heita.

Oluliselt kummastavam on Laari soov seada kahtluse alla Eestile edu toonud parempoolse poliitika jätkumine. Kõik teised alternatiivid sotside või Keskerakonnaga valitsuse moodustamiseks tähendavad kõrgemat maksukoormust, lohkamat eelarvepoliitikat ja suuremat populismi. Ma ei mõista, miks soovib Laar neid põhimõtteid, mille eest ta ka ise poliitikuna väheasti oma sõnades seisib, prügikasti heita. **Delfi**

Kadri Simson

Keskerakond

Mart Laari kiri oli märksa mõistavam ja inimlikum kui varasemad koalitsioonilt tulnud sõnumid. Ta püüdis omalt poolt leida vastust kriitikale, mida koalitsioonile ette heidetakse.

Loomulikult ta teadis, et see on tema avalik pöördumine.

Ühe erakonna tipp-poliitikuna mureseb ta selle pärast, mis juhtub erakonnaga pärast tema lahkumist Eesti Panka. Võib-olla oli tal meele see, mis juhtus konservatiividega Taanis.

Laar on näinud tõuse ja langusi, ju ta need ikka ära tunneb. Kogenud poliitikuna näeb ta, et IRL-i valitsuses olek praktilise sõnaõiguseta võib saada valimistel saatuslikuks. Tegelikult on IRL valitsuses sellepärast, et Reformierakonnal pole võimalik ühtegi mugavat partnerit soovida, kui seda on tänane IRL.

Võib olla kurt ja jätkata seda uhke ja asendamatu kampaaniat, aga siis tuleb valmis olla selleks, et järgmistel valimistel teevad valijad väga suure pöörde. **Delfi**

Eiki Nestor

Sotsiaaldemokraatlik Erakond

Kindlasti on Mart Laaril uues ametis mõnevõrra vabam oma mõtteid väljendada. Ega igavesi valitsusi ei ole ja ükskord tuleb ka sellel valitsusel lõpp, aga ma ei usu, et see oleks lähinädalate küsimus, sest kuhu IRL-il ikka hetkel minna on. Iseasi, kui Reformierakond on otsustanud, et olukord on sedavõrd hull, et malelaud tuleb segi lüüa. Sellisel juhul võib IRL-il olla tõesti targem teha ennetav samm ja nii-öelda eetilistel ajenditel ise lahkuda.

Mart Laar on nii kogenud poliitik, et ta mõistab suurepäraselt, et ega tema avaldus koalitsiooni tervisele hästi ei mõju, eriti arvestades, kui innukalt koalitsioonipartnerid Reformierakonnast just äsja tema Eesti Panga nõukogu esimehe koha eest seisid.

Eks me loodame koos Mart Laariga, et koalitsioonis ei lähe suuremaks lehmakauplemiseks. Hetkel kaldun arvama, et üks väike vasikas ajab asja ära ja valitsuskoalitsioon jääb lähiajal muutmata. **Delfi**

Juunis on hukkunud juba kaks jalgratturit

Ehkki juuni pole poole pealgi, on ratturitega juhtunud juba 13 õnnetust, kahe hukkunuga.

Riin Aljas
riin.aljas@epl.ee

„Arvestades seda, kui vähe on igapäevast jalgrattaliiklust, siis õnnetusi juhtub küll väga palju,” ütles TTÜ logistikainstituudi professor Dago Antov Eesti Päevalehele alles mõni nädal tagasi. Kui heita pilk juuni liiklusstatistikale, siis oli tal õigus. Nimelt oli 7. juuni seisuga kuu aja jooksul toimunud juba 12 rattaõnnetust. Kui liita sellele eilne traagiline Narva–Tallinna maantee liiklusõnnetus, kus hukkus 52-aastane

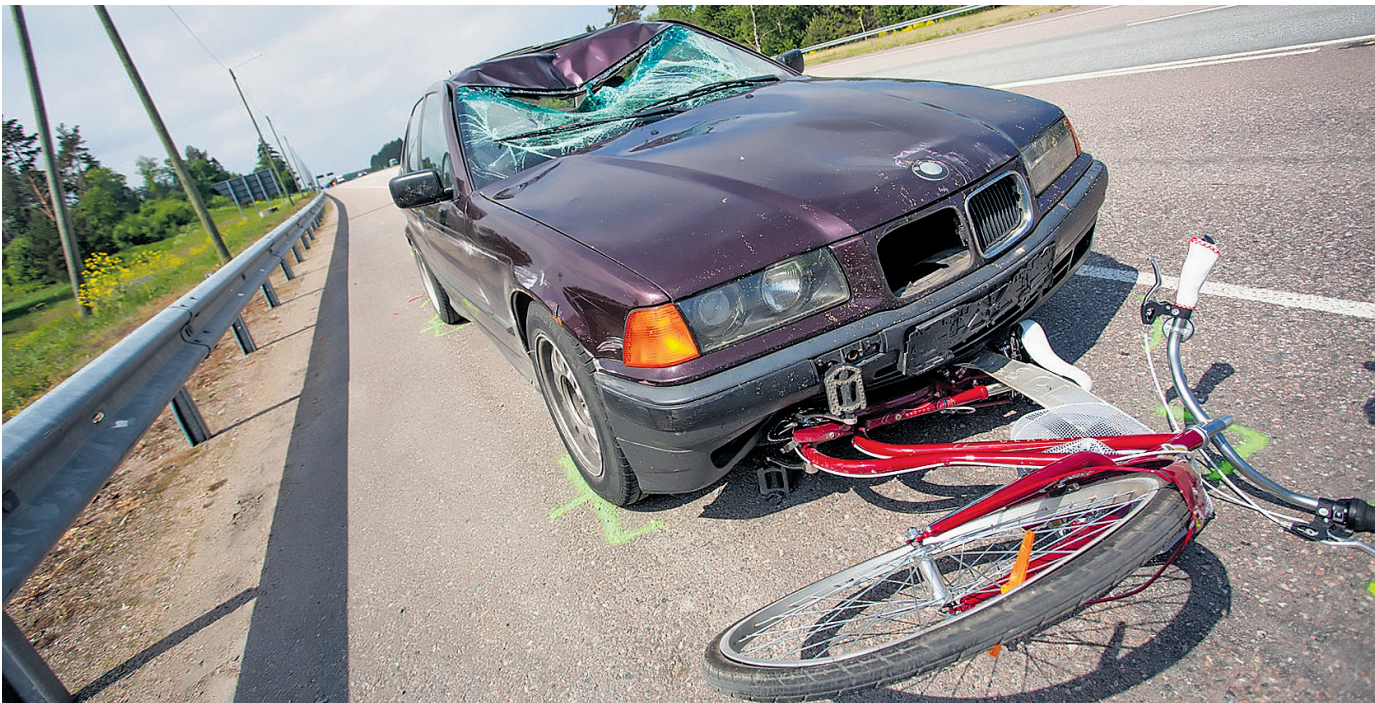
kord on väga palju hullem kui varem. Teisalt on aga tõenäoline, et õnnetusi võib olla sagedamini, sest jalgratturite arv suureneb iga aastaga,” põhjendas ta.

Lilleorg juhtis tähelepanu, et eilne õnnetus peegeldab viimase aja trendi: rohkem õnnetusi on hakanud juhtuma keskealiste naistega ja just maanteel. „Kui veel viis-kuus aastat tagasi oli enim õnnetusi nooremate seas, siis masu alguses märkasime, et autosid hakati asendama ratastega, ja seetõttu on nüüd rohkem ka vanemacaliste ja maanteel sõitnud ratturitega õnnetusi,” nentis Lilleorg.

Üldiselt juhtub ratturitega kõige rohkem õnnetusi linnatänavatel ja klassikalise stenaariumi järgi põrkavad nad ristmikul autoga kokku. Seda näitavad ka politsei andmed juuni kohta, mille 12 õnnetusest oli seesuguseid 10. Teisalt oli õnnetuste hulgas ka kaks juhtumit, kus omavahel põrkasid kokku üksteisest mööda sõitvad jalgratturid – neile mõeldud kergliiklusteel.

PPA liiklusjärelvalvetalituse juht Tõnis Sulu märkis, et viimased jalgratturi surmaga lõppenud õnnetused juhtusid maanteedel, kus ka teeserva asfaltriba on piisavalt lai.

Sulu lisas, et kõik algab liiklejate üksteisemõistmis-

Eile hukkus Tallinna–Narva maanteel Kuusalu vallas jalgrattaga sõitnud 52-aastane naine. Õnnetuse asjaolude väljaselgitamiseks alustab politsei kriminaalmenetlust.

Foto: Eero Vabamägi

Masu tõttu hakati rohkem jalgrattaga sõitma ja see suurendas õnnetuste arvu.

naine, teeb see kokku 13 õnnetust ja kaks surma. Mullu oli terve juuni peale 16 õnnetust.

Jahmatavad arvud

Ehkki arvud näivad üpriski jahmatavad, pole neis maanteeameti liiklusohutusspetsialisti Sirje Lilleoru sõnul midagi erilist: „Suvekuud ongi jalgrattaõnnetuste tipaeg. Mõnel aastal on neid rohkem, mõnel vähem, aga ma ei ütleks, et olu-

sest. „Näiteks peaks autojuht arvestama, et rattur võib teha ootamatuid liigutusi, ja võtma võimalusel temast möödumisel suurema kaare. Kui aga on näha, et ratturist mööda ei mahu, peab autojuht vajadusel võtma hoogu maha.” Rattur aga peab Sulu sõnutsi aru saama, et esiteks on tema liikluses nõrgem pool ja teiseks ei suuda tema ega autojuht momentaanselt seisma jääda, vaid mõlemal kulub selleks aega. ●

Peamiselt kannatavad õnnetustes mehed

●● Tallinna 2002.–2012. aasta rattaõnnetuste statistika järgi on kõige rohkem külghokkupõrkeid. Neist enamik (78,1%) juhtub meestega.

●● Täiskasvanutega on rohkem õnnetusi nädala keskel ja nädala lõpus õnnetuste arv veidi väheneb. Kooliealiste õnnetused sagenevad just reedel.

●● Eakatega ja koolieelses eas lastega juhtub vähem õnnetusi ja nende sagedus on juhuslikum.

●● Jalgrattaõnnetused toimuvad pigem õhtusel ajal. Enim õnnetusi juhtus kell 19–20. Tavapärasest rohkem oli õnnetusi ka õhtusel tiptunnil kell 17–18.

●● Õnnetuste sagenemine pärast tavapärase tööpäeva lõppu näi-

tab, et sageli juhtub õnnetus jalgrattaga vaba aega veetvate või sportivate inimestega.

●● Ligikaudu 78% jalgrattaõnnetusi juhtus valgel ajal. Pimedal ajal oli 14% ja hämaral ajal 8% õnnetusi.

Allikas: Tallinna jalgrattaliikluse strateegia I etapi eel-uuring (2012)

ÜLEVARUSTATUD CITROËNI ERISEERIA LUKSUSLIK VARUSTUS TEHASE BAASMUDELI HINNAGA!

www.citroen.ee

LUXURY LINE

CITROËN C3

Liisingu kuumakse **145€**
Luxury Line hind: **12 990 €**
VARUSTUSES:
automaatne kliimaseade
eMyWay navigatsiooniseade
tagurduskaamera
ESP stabiilsuskontroll
püsikiirusehoidja
udutuled, valuveljed
alarm
panoraam esiklaas Zenith
elektrilised (aknatõstukid, peeglid)
jpm

CITROËN C-ELYSEE

Liisingu kuumakse **155 €**
Luxury Line hind: **13 890 €**
VARUSTUSES:
digiekraaniga kliimaseade
ESP stabiilsuskontroll
pardakompuuter
tehase Mp3 CD-raadio
Bluetooth, USB
valuveljed
udutuled
elektrilised akende tõstukid
soojendusega elektripeedlid
jpm

CITROËN BERLINGO

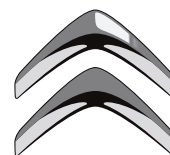
Liisingu kuumakse **156 €**
Luxury Line hind: **13 990 €**
VARUSTUSES:
automaatne kliimaseade
ESP stabiilsuskontroll
püsikiirusehoidja
pardakompuuter
tehase Mp3 CD-raadio
vasakpoolne liuguks
valuveljed, LED-tuled ees
katuseraamid, klaasakendega
katus, panipaikade süsteem
jpm

CITROËN C4

Liisingu kuumakse **167 €**
Luxury Line hind: **14 990 €**
VARUSTUSES:
automaatne kliimaseade
eMyWay navigatsiooniseade
ESP stabiilsuskontroll
vihmasensor
pardakompuuter
tehase Mp3 CD-raadio, Bluetooth
valuveljed
alarm
elektrilised (aknatõstukid, peeglid)
jpm

CITROËN C5 TOURER

Liisingu kuumakse **300 €**
Luxury Line hind: **26 825 €**
VARUSTUSES:
2-tsooniline aut. kliimaseade
eMyWay navigatsiooniseade
ESP stabiilsuskontroll, EBD, ASR
vihmasensor, pardakompuuter
Webasto sõidusoojendi
tehase Mp3 CD-raadio, Bluetooth
valuveljed, klaasist panoraamkatus
parkimissensorid, tagurduskaamera
elektrilised, alarm
jpm

CITROËN

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

Pakkumine kehtib kuni 30.06.2013 või seni, kuni jätkub kampaaniahinnaga eriseeria mudelit. TÄHELEPANU! Pildil olev auto on erivarustusega.

Liisingu kuumaksesse on arvestatud: sissemakse 15%, intress 3%, liisingu periood 60 kuud. KKM on 5%.

Kütusekulu keskmised näitajad (l / 100 km) ja CO₂ (g) väärtused: CITROËN C-ELYSEE 5,3 ja 124, CITROËN C3 4,5 ja 104, CITROËN BERLINGO 7,1 ja 164, CITROËN C4 6,2 ja 143, CITROËN C5 6,2 ja 163.

Taimi Samblik: kõik, kes on jamadega tegelenud – välja!

LÜHIDALT

Viljandis peteti 24 häälega

Reformierakonna sisevalimiste rikkumisi uuriva töörühma juhi Väino Linde sõnul on Viljandimaal kinnitust leidnud 24 rikkumist ja see arv on Viljandimaal töörühma hinnangul lõplik. „Lisaks tuvastatud sisevalimiste rikkumistele Lääne-Virumaal, Võrumaal ja Viljandimaal täiendavaid kahtlusi rikkumiste osas ei ole,” ütles Väino Linde. Töörühma raport jõuab laupäeval Reformierakonna volikogu ette, kes võib otsustada kokku kutsuda uue üldkogugu. „Päris selge on see, et kõik nende rikkumiste toimepanemisega seotud isikud peavad vastutama ja kindlasti ei ole neil edaspidi Reformierakonnas kohta,” lausus Linde.

Kokku tuvastas Reformierakonna töörühm kolmes maakonnas – Lääne-Virumaal, Võrumaal ja Viljandimaal – kokku 71 sisevalimiste rikkumist. Manipuleeritud on 2,1% praegusele juhatusele antud hääletega. **• EPL**

Toomla: juhatus tuleks uuesti valida

Võltsimised Reformierakonna sisevalimistel on jõudnud juba tasemeni, et praeguste juhatuse liikmete legitiimsus hakkab küsitavaks muutuma, leidis riigiteadlane Rein Toomla.

Eile ilmnas, et Reformierakonna Viljandimaa osakonnas võltsiti sisevalimistel hääli 24 korral. „Samas veel nädalapäevad tagasi olid erakonna liidrid veendumusel, et kuskilt mujalt neid võltsimisi juurde ei tule ja on ainult need, mis olid seotud Kristiina Ojulandiga. Nüüd on aga juurde tulnud ka Viljandija Võrumaa võltsingud ning igasugune vaateleja on paratamatult umbusklik, sest jumal teab, mis võib veel välja tulla. On põhjust olla umbusklik,” kommenteeris Toomla. **• Delfi**

Kukk ei mäleta, keda täpselt valis

Reformierakonna sisevalimiste rikkumisi uuriva töörühma juhi Väino Linde sõnul ei mäleta erakonna Viljandimaa arendusjuht Ott Kukk, kellele tema antud hääled läksid.

Seletuskirjas kirjutas Kukk, et enamasti hääletas kuue kandidaadi poolt, hääled jagunesid suvaliselt, nende sekka mahutus enamasti Viljandimaa kandidaate. „Vabandan oma erakonnakaaslaste ees. Vedasin alt oma tööandjat ja oma maakonda. Maakonnas oli meilistides juttu, et püüame ikka ise olla ka tublid ja võimalikult paljud inimesed hääletama saada. Nägin, et see ei õnnestu, ja püüdsin nii oma tööd kiiremini teha. See oli viga ja mul on väga kahju. Lootan, et minu siirast vabandust võetakse arvesse. Kinnitan ka avalikult, et seda ei palunud mul teha ei minu tööandja ega nõudnud ükski kandidaat,” sõnas Ott Kukk Reformierakonna pressiteates. **• ERR**

Reformierakonna võltsimis-skandaal

Rein Sikk
vanemtoimetaja

Reformierakonna valimis-kriisi kuulsaim tegelane Taimi Samblik tunnistas intervjuus, et teadis kogu aeg, et talitab valesti.

●● Juba enne kriisi oli teil aimus, et asi läheb haisema. Käisite Kadrina vallas enesele uut töökohta vaatamas.

Olen viis aastat teinud Lääne-Virumaal Reformierakonna tööd, mis on olnud väga väsitav ja kurnav. Isiklik elu ja hobid on jäänud tagaplaanile. Sa oled 24 tundi ööpäevas rakk. Pole olnud hetki, et lihtsalt telefon välja lülitada. Olen viimased paar aastat mõelnud ametivahetusele.

●● Teist võib saada Kadrina valalehe peatoimetaja.

Jah, suhtlemine sel teemal on meil olnud.

●● Kui kuulus Samblik saabub Kadrinasse, algab kohe uute parteiliikmete hoogne värbamine.

Hoian end poliitikast siiski mõnda aega eemal.

●● Kui mõnda aega?

Ei ennusta täna. Üks pereliige küsis minult ka, et kas ma vahetan nüüd erakonda. Soovitas olla ettevaatlik, et mitte Ojulandiga taas ühte erakonda sattuda... Lähiajal ma end kindlasti poliitikaga ei seo.

●● Miks astusite Reformierakonda?

Kui asusin tööle Reformierakonna arendusjuhina, oli loomulik, et kuulun erakonda. Maailmavaatelt eelistan seni Reformierakonda.

●● Mis maailmavaates siis silma särema paneb?

Liberalismi põhialus – vabadus. Vabadus otsustada, vabadus olla ise oma õnne sepp.

●● Olitegi oma õnne sepp, aga vaat, mis välja tuli.

Kindlasti oleks pidanud paremaid valikuid tegema juba 2011. aasta sisevalimiste ajal.

●● Kui lugesin teie kuulsusriikast tsitaati: „Ma täitsin reatöötajana käsku,” meenus mulle Nürnbergi protsess, kus inimeste ahvajajad väitsid samuti.

Mina otsustasin käsku täita. Teadsin sisemiselt, see tegu pole õige. Ja täna pean selle eest vastutust kandma.

●● Kuidas saab üldse anda korraldust teha midagi seadusvastast, ebaeetilist?

Võimu juures olid arvavad mõnikord, et saab. Tahe saada erakonna juhatusele ka meie

Taimi Samblik kinnitab, et tema võltsimisest mingisugust tulu ei saanud. Kogu kasu said Ojuland ja Vallbaum.

Foto: Eero Vabamägi

maakonna esindus oli siiski meil kõigil olemas.

●● Kas partei lubas, et olete mõnda aega tubli kubjas ja siis terendab riigikogu koht?

Selliseid asju ei olnud. Olid küll arenguestlused, kus ütlesin, et mulle meeldib mu töö sellisena, nagu see on, inimestega koostöö. Mul pole olnud pööraseid poliitilisi ambitsioone.

●● Ei saa aru, pingutate viis aastat 24 tundi ööpäevas, tahtmata midagi saavutada?

Mulle sobis see amet. Olen suutnud inspireerida inimesi tegudele, saavutamaks eesmäärke.

●● Aga kui anti võltsimise korraldus, kas midagi hinges ei kratsinud?

Kratsis küll. Ütlesin toona ja ka tänavu: sellest tuleb suur jama, kui see peaks välja tulema. Ei tea, kas kutsusingi kurja karja. Täna pean peakontori käitumist õigeks. Kõik, kes on tegelenud jamadega – välja! Käib õiglane kohtumõistmine.

●● Juba nädala eest olin veendunud, et Samblik ja teised väiksemad tegelased pannakse tanki, aga peakorraldajad istuvad mugavates tugitoolides edasi.

Tegelikult on asi väga lihtne: kes sigadusi tegid, peavad vastutama.

●● Aga need, kes korraldusi andsid?

Eks nemadki vastutavad. Hindan kõrgelt aukohtu otsust. Aga ega lugu veel lõpe, kindlasti tuleb veel mitmete isikute kohta arutelusid.

●● Peate minema oma endiste aatekaaslaste vastu ütlusi andma.

Minul on lihtne, olen otsustanud käituda õigesti, ausalt.

Täna pean peakontori käitumist õigeks. Käib õiglane kohtumõistmine.

Vallbaumi intervjuule oleme joone alla tõmmanud. Einar vabandas minu ees.

KES TA ON?

Taimi Samblik

endine reformierakondlane

●● 20.12.1980 sündinud Taimi Samblik astus Reformierakonda 2008. aastal, kui asus tööle Lääne-Viru piirkonna arendusjuhina. Tänaaseks ametist ja erakonnast lahkunud.

●● 2006–2008 töötas Vihula valla kultuurinõunikuna. Seni on G4S-i Ida piirkonna patrullitöötaja.

●● 2008–2011 MTÜ Võsu Rannaklubi juhatuse esimees, siiani juhatuse liige.

●● Lööb kaasa Võsu Rahva Teatri töös, luuletab, maalib, kokkab.

●● Rakenduslik kõrgharidus tekstiili alal. Õpib Tartu ülikoolis kutseõpetaja erialal.

●● Vallaline.

Mina ei pea homme tänaseid ütlusi muutma. See on raske, aga kui julged teha, peab julgema ka tunnistada.

●● Kui kästi hääli võltsida, kas te ei mõelnud pöörduda peakontori või politsei poole?

Ei. Läksin manipulatsioonidega kaasa, ja kui tegu on tehtud, siis kelle peale kaevata? Enda peale?

●● Kuidas teiega manipuleeriti? Kasutati ära minu heasüdamlikkust ja abivalmidust, et teeksin midagi kellegi kasuks.

●● Ojuland on ähvardanud teid kohtusse anda...

Ma küsiksin siin nii: kes toiminust kasu sai? Mida tal minult võtta on?

●● Kas siis teie ei saanud kasu, kas tubli töö eest palka ei tõstetud?

Isiklikku kasu ei olnud.

●● Arvasin ikka, et iga võltsitud häälega pensionäri eest tuli viiskümmend eurot preemiat.

Peakontor ei maksnud boonust maakonna valimisaktiivsuse eest. Samuti mitte Kristiina ega Einar. Ainukesed kasusaajad olid nemad.

●● Maavanem Einar Vallbaumiaga on teil sõjakirves vist maha maetud. Toimetusse saabus Vallbaumi ametlik vabandus, kus on kirjas, et ta vabandab kõigi ees, ka teie ees, keda ta solvas oma 5. juuni Eesti Päevalehe intervjuu üliemotsionaalsuse ja kontrollimatu sõnakasutusega.

Tänaaseks oleme sellele loole joone alla tõmmanud. Einar on ka minuga otse suhelnud ning minu ees vabandanud.

●● Kas teie olite nende hulgas, kes rääkisid ära vanainimesi, et nad Lääne-Virumaal Reformierakonda astuksid, ilma sel-lest ise aru saamata?

Käisin küll ühel kampaaniaüritusel väljas, suhtlesin inimestega. Jah, hilisemaid arusaamatusi on ka meil esinenud. Kui inimene on hiljem pretensioon esitanud, ei soovi erakonda kuuluda, pole ma lahkumiseks takistusi teinud.

●● Kuidas vanainimeste veenmine käis?

Selleks on nn laienemistiim, kellel liitumisavaldused kaassas, nad suhtlesid inimestega tänaval. See on iga laienemistiimi inimese südametunnistusel, kuivõrd põhjalikult ta asja selgitas.

●● Kust tuli jutt, et inimesed käisid nägemiskontrollis ja sattusid kogemata Reformierakonda?

2011. aastal liikus meil tõesti riigikogu valimiste eel Lääne-Virumaal silmakontrolli buss. Bussi juures pakuti võimalust Reformierakonnaga liitumiseks.

●● Kas väga vanade ja mõnikord natuke seniilsete inimeste erakonda värbamisest ei teki eetilisi dilemmasid?

Kui inimesega tänaval suhtled, on meil heauskne veendumus, et nad saavad aru, millega nad liituvad, millele allkirja annavad. Kindlasti aga ei võrdustaks ma soliidset iga dement-susega. Aastates inimesed on maailmas toimuvaga väga täpselt kursis.

●● Mida olete juhtunust õppinud?

Ausaks jääda on väga raske, eriti kui lähed oma inimeste vastu. Aga see on teinekord vajalik ja ainuõige. Ja kõige tähtsam – ma ei tee enam selliseid asju tulevikus.

●● Aga kui ikkagi tulevad ebaeetilised ettepanekud?

Siis keeldun kindlasti. **•**

Õdede puudus Eestis süveneb

Kolme aasta pärast peaksid koolid vastu võtma vähemalt kaks korda sama palju õeks õppijaid kui praegu.

Kelli Seiton
kelli.seiton@epl.ee

Mai lõpus esitlesid Tartu ülikooli teadlased õdede arvu prognoosi uuringut, milles leiti, et kolme aasta pärast peaks Eestis õppima praegusest kaks korda enam õenduse tudengeid. Koolid sellise hulga õdede koolitamisega praeguste tingimuste juures aga hakkama ei saaks.

Kui keskmiselt võiks ühe arsti kohta töötada kolm õde, siis Eestis on see arv alla kahe.

Töökohta on raske leida, sest koormus on töötavate õdede vahel ära jagatud.

Tervishoiukorralduse professor Raul-Allan Kiiwet, kes on üks uuringu koostajatest, ütles, et täpset arvu, kui palju õdesid puudu on, ta ei tea. Eestis on registreeritud 12 205 õde ja ämmaemandat, kellest ainult 8743 töötab Eestis. Kiiveti sõnul on juurde vaja inimesi näiteks perearstidele või töötavate õdede töökoormuse vähendamiseks.

Seda, et aastaks 2016 tuleks õdede õppekohtadele vastu võtta vähemalt 600 tudengit, on sotsiaalministeeriumile rõhutanud ka haiglate liit. „Leidsime, et sisuliselt võiks 600 olla see õige number, siis kordasime seda. Tegelikult oleme rahul mis tahes numbriga,

mis on suurem kui täna,” ütles liidu juhatuse esimees Urmas Sule ja nentis, et õdede puudus aina kasvab. Sule kinnitas, et haiglad suudaksid kõigile õenduse tudengitele ka praktika-kohti pakkuda.

Tervishoiukõrgkoolide plaan aga nii suure hulga õdede koolitamist ette ei näe, kuna selleks pole piisavalt ressursse. Eeloleval õppeaastal võtavad Tallinna ja Tartu tervishoiu kõrgkool kokku vastu pea kolmsada õeks soovijat ning igal aastal on võimalik õppijate arvu suurendada veel kümne kuni kahekümne tudengi võrra. See teeks 2016. aastaks ainult 420 õeks õppijat. „Kõik märgid, uuringud ja ka teiste riikide kogemused näitavad, et vastuvõtt oleks tulnud tõsta 450-ni juba seitse aastat tagasi. Kui me täna aga ei tõsta üldse, siis on Eesti tervishoiusüsteemis viie aasta pärast ootamas väga keeruline aeg,” nentis Tartu tervishoiu kõrgkooli rektor Anneli Kannus.

Õppida soovijaid jätkub

Ka Tallinna tervishoiu kõrgkooli rektor Ülle Ernits ütles, et kool võiks võtta vastu rohkemgi õdesid, kui on planeeritud, ent selleks on vaja lisaresursse. Näiteks nimetas ta, et mida suurem on õppijate hulk, seda suurem on vajadus õppejõudude ning õppekeskkonna järele. „On vaja lahendada aastaid üleval püsinud praktika tasustamise küsimus, mis ei ole ikka veel lahendust leidnud,” lisas ta. Anneli Kannuse sõnul võiksid üliõpilased saada praktikatoetust, mis

Vanalinna päevade tervisepargis kontrollis õdede liit sadade inimeste tervist ja saatis neid vajaduse korral edasi arsti juurde.

Foto: Rauno Volmar

Stipendiumid tooksid erialale rohkem õpilasi

Tartu tervishoiu kõrgkooli rektor Anneli Kannus nimetas mõnigad lisameetmed, mis aitaksid koolidel õppekohtade arvu suurendada. Näiteks võiks selleks tema hinnangul olla eri stipendiumite loomine. Üks neist oleks mõeldud üle 30-aastastele ümberõppeks, teine oleks aga vabatahtlik stipendium, mille võtmisel rakenduks ka kohus-

tus teatud aja jooksul Eestis töötada.

Aitaks ka see, kui haiglates oleks rohkem praktikakohti ja juhendamise tasu makstaks riigieelarvest. Kannus ütles, et Tartu koolis võiks olla välja ehitatud eelkliinilise praktika õpetamiseks mõeldud lisakorrus, praegu on neil praktikaks ette nähtud üks korrus.

võimaldaks neil teha praktikat kõikjal üle Eesti ja kannaks sõidu-, majutus- ja elamiskulud.

Praktikatoetust sooviks ka Tallinnas teisel kursusel õeks õppiv Ülle, kes on praktilal olnud hooldajana. Ta nentis, et piisaks kasvõi väikesestki toetusest, mis näitaks, et tehtud töö on väärtus. Siiski ütles ta, et erialal õppida soovijaid leidub ja 600 õppurit aastas poleks probleem. „Meil oli konkurss üle kolme inimese ja kolm õpib isegi tasulisel kohal,” ütles ta. Probleem võib tekkida aga töö-

koha leidmisega. Nimelt kui õdesid on puudu, jagatakse koormus töötavate õdede vahel ära ning uutele tulijatele on seega vähe kohti.

Ka Ülle Ernits märkis, et kui suurendada koolituskohtade arvu, tuleb ka suurem arv lõpetajaid töökohtadega kindlustada, vastasel korral otsitaks tööd teistest riikidest. „Ei ole mõtet koolitada õdesid selleks, et nad läheksid tööle kohtadele, mis vabanevad, kui lahkutakse Eestist, sest nii ei saa kasvada järjepidev tervishoiutöötajate põlvkond,” rääkis Ernits. ●

Tallinn

Kristiine Linnaosa Valitsus

TEATAB

Vastavalt planeerimiseadusele toimus 06.05.-03.06.2013

Paldiski mnt 41 ja 43 kinnistute detailplaneeringu avalik väljapanek.

Avaliku väljapaneku käigus esitasid vastuväiteid ja ettepanekuid Paldiski mnt 42d, Madara 2 ja 6 elanikud, kes tegid ettepaneku vähendada hoone mahtu kolme korruseni, kasutada hoone viimistlusmaterjalina miljöõga sobilikke materjale ja planeerida 1,5 parkimiskohta korteri ning üks koht äripinna 40 m² kohta ning sissepääs kinnistule näha ette Paldiski maanteelt. Madara 2 elanikud tegid ettepaneku planeerida hoone 20m kaugusele Madara 2 elamust.

Detailplaneeringu avalik arutelu toimus **06.08.2013 kell 15.00** Tulika 33b Kristiine Linnaosa Valitsuse II korruse saalis.

Kristiine Linnaosa Valitsus

KUULUTAB

Kristiine Linnaosa Valitsus, linnaosavanema 7. juuni 2013 korralduse nr 92 alusel, kuulutab välja linnarajatise kaubandustegevuseks kasutusse andmise eelläbirääkimistega pakkumise korras alghinnaga 7,70 eurot/m² ühes kuus ühe püsiva müügi-kohta/kioski paigaldamiseks tähtajaga viis aastat Mustamäetee 45 juures Marja bussipeatuses 40 m².

Pakkumine esitatakse kinnises ümbrikus hiljemalt 1. juulil 2013 kell 14.00 Tulika 33b III korrus tuba 301. Informatsiooni konkursi tingimuste kohta saab http://www.tallinn.ee/est/ametlikud_teated

SaloCenter

Narva mnt 9

www.SaloCenter.ee

KOOLINOORTE ÜLIKONNAD
nii müük, kui laenutus.

Too see reklaam meile ja saad
ülikonda ostes või laenutades **-20%**

Loovus
LASTE JA NOORTE ERAKOOL

EELKOOL

EESTI KEEL, MATEMAATIKA, INGLISE KEEL, LOOVUS, ARVUTIÕPETUS
ÕPE TOIMUB VÄIKELASTE ÕPITULEMUSELE ORIENTEERITUD LOOVUSMETOODIKA ALUSEL ERINEVATES VANUSE- JA TASEMERÜHMÄDES LAUPÄEVITI
KÕIGIL EELKOOLI ÕPILASTEL VÕIMALUS OSALEDA KUNSTIKOOLIS TASUTA

MÄNGUKOOL

EESTI KEEL, MATEMAATIKA, INGLISE KEEL, LOOVUS JA MEISTERDAMINE
ÕPE TOIMUB VÄIKELASTE ÕPITULEMUSELE ORIENTEERITUD LOOVUSMETOODIKA ALUSEL LÄBI MÄNGULISE TEGEVUSE LAUPÄEVITI

LASTE ÄRIKOOL

ÕPID MAJANDUST, LOOD OMA FIRMA, KOOSTAD EELARVEID, SAAD TEADMISI ERINEVATEST MADEST,
ÕPID INGLISE KEELT JA ARVUTIT
ÕPE TOIMUB LOOVUSMETOODIKA ALUSEL LAUPÄEVITI

KUNSTIKOOL

ÕPID JOONISTAMA, MAALIMA JA VOOLIMA, LOOD ISE UUST ASJU, KOHTUD PÄRIS KUNSTNIKEGA, OSALED NÄITUSTEL
ÕPE TOIMUB LOOVUSMETOODIKA ALUSEL ESMASPÄEVITI

TEATRIKOOL

ÕPID NÄITLEMIST, OSALED LAVASTUSTES, SAAD ISE ESINEDA, KOHTUD PÄRIS NÄITLEJATEGA, NÄED ÄRA PALJUD NUKU- JA NOORSOOTEATRI LAVASTUSED
ÕPE TOIMUB LOOVUSMETOODIKA ALUSEL ESMASPÄEVITI

Registreerimine vestlusele tel 6600197 / mob 5011073
või interneti teel www.loovus.ee / kool@loovus.ee
Address: Kadriori Tina tn 9 IV korrus Tallinn

Vene riigiduumasaadik: piirilepingu sõlmimine ei paranda suhteid Eestiga

Telegramm

Jaanus Piirsalu
Moskva

Vene riigiduumasaadik: piirilepingu sõlmimise järel suhted pingeliseks.

„Jah, piirilepingutele allakirjutamine on positiivne fakt, aga kahjuks jätkuvad meie arvates negatiivsed asjad Eestis ning need piiravad meie suhete arengu võimalusi,” ütles Puškov eisel pressikonverentsil Eesti Päevalehe küsimustele vastates. „Eestis jätkuvad arengud, mis ei rahulda meid.”

Negatiivsete teemadena Eesti–Vene suhetes mainis Puškov mittekodanike probleeme ning vene õppekeelega koolides osa õppeainete õpetamise sunduslikus korras üleminekut eesti keelele. Eriti kritiseeris Puškov vene koolide osalist eesti keelele üleminekut.

„See on selge poliitika vene koolide vastu ja me peame seda valeks,” ütles Puškov, kes on tuntud Baltimaadesse kriitilise suhtumise poolest.

Eranditult kõik Moskva eksperdid, kellega Eesti Pä-

valeht on suhelnud, kinnitavad, et piirilepingud ei tähenda läbimurret kahepoolsetes suhetes. Piirilepingute sõlmimine on muidugi alati positiivne, kuid see on muudest suhetest eraldiseisev teema, rõhutasid nad. „Vaadates Venemaa välispoliitika üldist trendi, siis mina küll teie asemel ei ootaks mingit kardinaalset muutust,” võttis üldise arvamuse hästi kokku Moskva kaitsepoliitika ekspert Aleksandr Golts.

Riikluse kinnistamine

Puškov on arvamusel, et Eesti poliitiline eliit peab venekeelse elanikkonna õiguste piiramist Eesti riikluse kinnistamiseks.

„Ma ei saa aru, miks peab Eesti oma riiklust kinnistama

Eesti Päevalehe andmetel kirjutatakse piirilepingutele alla Tallinnas sel suvel.

sellisel moel. Eesti riiklust ei ähvarda täna minu meelest miski,” ütles Puškov. „Me kirjutame alla piirilepingutele, me tunnustame Eesti territoriaalset puutumatust, me ei sea Eesti sõltumatust kahtluse alla.”

Aleksei Puškov kritiseeris vene koolide osalist eesti keelele üleminekut.

Foto: RIA Novosti/Scanpix

Konkreetselt Eesti–Vene piirilepingute kohta ütles Puškov, et neile kirjutatakse alla „nähtavas tulevikus”. Eesti Päevalehe andmetel kirjutatakse lepingutele alla Tallinnas selle suve jooksul.

Nõukogude Liidu viimase juhi Mihhail Gorbatšovi endine kõnekirjutaja Puškov on Venemaa üks tuntumaid välispoliitika ajakirjanikke ning on tuntud oma kohati üsna äärmuslike läänevastaste vaadete poolest. Ka Baltimaid kritiseerib ta pidevalt. ●

Kaebab Euroopa Nõukogule

Aleksei Puškov lubas, et tõstatab Eesti venekeelse elanikkonna õiguste piiramise küsimuse, eriti hariduse saamisel, järgmisel Euroopa Nõukogu parlamentaarsel assambleel (ENPA).

Puškovi sõnul soovib ta teada, kuivõrd vastab Eesti tegevus vene õppekeelega koolides vene keeles õpetamise vähendamisel Euroopa Nõukogu rahvusvahemuste raamkonventsioonile, mis annab tema väitel vähemustele õiguse saada omakeelset haridust..

12. JUUNI ÄRILEHES:

Indrek Kasela:

Hea ettevõtte saab valede inimestega väga kiiresti tuksi keerata.

- Elektritootmiseks aetakse põlevkivi ahju, aga mida saab sellest lisaks toota?
- Esimesed Eestis toodetud vähiravimid jõuavad peagi Euroopa ja USA turule.
- Viimsis naftaterminali Milstrand Hollandi omaniku taga peitub Venemaa naftatsisternide valitseja.

Ärileht on saadaval ainult kolmapäeval, 12. juunil koos Päevalehega:

OSTA KAUPLUSEST KAKS LEHTE VAID 1,15 € EEST!

Kõik Eesti Päevalehe **Äripaketi** tellijad saavad Ärilehe kolmapäeval 12.06 lehega. Kõik Eesti Päevalehe **Kodupaketi** tellijad saavad juunikuu Ärilehe 12.06 lehega **kingituseks!** Juuni Ärileht on pärast 12. juunit saadaval vaid digilehena aadressil **ajaleht.epl.ee**.

Info ja tellimine:
tel 680 4444 või
klienditugi@lehed.ee

USA esindajad kinnitavad, et Enefiti tehas tuleb. Pole ainult teada, millal

Eesti Energia USA projekti

tegevjuhi Rikki Lauren

Hrenko sõnul valmib

peagi tasuvusuuring.

Lauri Tankler

lauri.tankler@epl.ee

Eile Tallinna tehnikaülikoolis alanud tohutu rahvusvahelise publikuhuviga põlevkivisümposiumil rääkisid USA-st kohale tulnud Utah' osariigi esindajad – Utah' senaator Kevin Van Tassell ja Uintah' maakonna esindajad –, et Eesti Energia USA äri puhul on kõik nii, nagu on ajakavas plaanis.

„Jah, küsimus on millal, mitte kas load kätte saadakse,” kinnitas Uintah' maakonna majandusarengu juht Tammie Lucero Enefiti kohta, kõrval noogutamas sama maakonna volinik Mike McKee. Just Uintah' maakonnas arendab Eesti Energia tütarfirma Enefit American Oil oma põlevkivitööstust, mis on Eesti meedias investeeringuna küsimärgi alla sattunud.

Kevin Van Tassell ütles, et see, mida neile ajakavana kaks aastat tagasi esitleti, ongi praegu käimas ja mingeid suuremat sorti kõrvalekaldeid tema ei näe. „Kui me olime siin Eestis kaks aastat tagasi, siis alles alustati tehase (Enefit-280 Auvere tehas – toim) ehitamist,” meenutas ta, kuidas talle selgitati ajakava.

Ajakavast ollakse maas

„Ma saan aru, et tehnoloogia poolest on ajakavast veidi maha jäädud, kuid ma tean, et isegi tarkvara vahetus pangas võib üle aja minna, rääkimata siis sellisest tehnoloogilisest arendusest.”

Enefiti eesmärk on jõuda 2017. aastal esimese ehitamisetapini, selgitas Enefit American Oili tegevdirektor Rikki

Lauren Hrenko. „Esimene õli tuleks 2020. aastaks – 25 000 barrelit päevas. Seejärel on kavas alustada teist ehitusetappi ja jõuda 2024. aastaks 50 000 barrelini päevas,” rääkis ta. „Aga sellise suure projekti puhul, millega alustatakse täiesti uut tööstust selles piirkonnas, vaatame veel. See aja-joon võib veel muutuda.”

Hrenko nentis, et kuueaastane eelperiood ongi just selline tempo, millega USA-s liikuda saab, sest tihtipeale tuleb enne, kui üldse lubade taotlemiseks läheb, koguda tohutult lähteandmeid. „Näiteks õhukvaliteedi kohta peame poolteist aastat lähteandmeid koguma, enne kui saame üldse hakata luba taotlema,”

Loa saamiseks peab poolteist aastat õhu kvaliteedi kohta andmeid koguma.

seletas ta. See mõõdistamine lõpeb juuniku jooksul.

Ka tema jaoks on põhimõtteline seis selline, et kõikide lubade nõudmised on kaardistatud, ajakavad detailselt olemas ja nüüd on vaja lihtsalt nõuded täita või vajadusel mingi projekti osa ümber mängida. „Asi on nõuetele vastavuses, mitte põhimõttelises küsimuses,” kinnitas ta. „See pole jah või ei tüüpi protsess.”

Hrenko sõnul on ettevõtte juba teinud hulga analüüse ning tootnud Utah' katsepiirkondadest saadud põlevkivist esimese õli, gaasi ja tuha.

„Selle suve jooksul lõpetame kogu projekti tasuvusuuringu, mis annab meile plussmiinus 30% ulatuses aimu kogu protsessist,” ütles Hrenko. „See annab võimaluse uuesti üle vaadata kogu selle ressursi, mis läheb projektis

Eesti Energia USA projekti tegevjuht Rikki Lauren Hrenko kinnitas, et selle suve jooksul lõpetatakse projekti tasuvusuuring, mis annab plussmiinus 30% ulatuses aimu kogu protsessist.

Foto: Tanel Meos

Haridusele 321 miljonit dollarit

Senaator Kevin Van Tasselli sõnul on Utah' osariigi ja USA keskvalitsuse vahel hõõrumist, sest üle 65% osariigi maast kuulub keskvalitsusele. Tegemist on ajaloolise teemaga – kui üks osariik võeti ühendusse, siis keskvalitsus võttis maa kuni eraomani keele müümiseni endale. Kehva

veevarustusega Utah's pole aga müügiga hästi läinud. Van Tassell on arvutanud, et kui osariigile kuuluvast maast suudaks kaks Enefitiga sarnast projekti hakata samamoodi umbes 100 000 barrelit õli päevas tootma, tooks see Utah' haridussüsteemile juurde 321 miljonit dollarit aastas.

ja mis kujul see peaks tulemusi andma. Kogu selle majandusliku poole.”

Muudatusi saab veel teha

Hrenko sõnul ongi niivõrd varajases etapis võimalik veel teha projekti muudatusi, kui esialgsed arvutused pole päris need, mida oodatakse. „Iga põlevkivi on erinev. Me teame, et peame muutma tehnoloogiat iga põlevkivi jaoks,” rääkis Hrenko. „See pikk periood

annab meile võimaluse nende majanduslike otsuste tegemiseks aega võtta.”

Kui Uintah' maakonna voliniku Mike McKee käest küsiti, mis siis saab, kui majandusliku tasuvuse uuring näitab ebasoodsaid tulemusi, ütles ta, et ei näe väga seda võimalust. „Meie põlevkivivarud on lihtsalt niivõrd võimsad,” nentis McKee. „Pigem on nõudlus põlevkiviõli järele kasvav.” ●

VIIMSI
VALLAVALITSUS

Viimsi Vallavalitsus otsib kahele erivajadusega lapsele isiklikku abistajat.

Töö kirjeldus:

- Erivajadusega lapse toetamine õpetaja juhendatud tegevuste läbiviimisel
- Erivajadusega lapse abistamine liikumisel, riietumisel, söömisel ja hügieeniprotseduuridel

Nõuded kandidaadile:

- Sõbralik
- Kohusetundlik
- Abivalmis
- Koostöövalmis

Kasuks tuleb varasem kogemus eelkoolialaste erivajadustega lastega töötamisel.

Töö on sobilik ka nooruslikule pensionärile. Tasu kokkuleppel.

Tööle asumise aeg: alates augustist, 2013/2014 õppeaastaks

Töö tegemise koht: Viimsi lasteaia

Kandidaatidel palume esitada vabas vormis avaldus ja elulookirjeldus **19. juuniks 2013.a** aadressile Nelgi tee 1, Viimsi alevik, 74001 Harjumaa või digitaalselt allkirjastatuna e-posti aadressile reet@viimsivv.ee. Lisateave: Margit Stern, tel 602 8857 või margit@viimsivv.ee

sotsiaal
ministeerium

Avatud taotlusvooru kutse

Sotsiaalministeerium koostöös doonorriigi programmipartneri Norra Terviseametiga, kuulutavad avatuks Norra toetuste 2009-2014 programmi „Kodune ja sooline vägivald” taotlusvooru kahes valdkonnas:

- 1. Soopõhine vägivald/perevägivald**
- 2. Inimkaubandus**

Avatud taotlusvooru raames toetatakse tegevusi, mille eesmärgiks on **soopõhise vägivald** ja **inimkaubanduse** leviku ja mõjude vähendamine Eestis.

Taotluse esitamise tähtaeg Sotsiaalministeeriumile on **26.08.2013 kell 17:00**

Lisateave: norra.sm.ee

sotsiaal
ministeerium

Avatud taotlusvooru kutse

Sotsiaalministeerium koostöös doonorriigi programmipartneri Norra laste, võrdõiguslikkuse ja sotsiaalse kaasatuse ministeeriumiga kuulutab avatuks Norra toetuste 2009-2014 programmi „Sooline võrdõiguslikkus ning töö- ja pereelu tasakaal” taotlusvooru.

Toetusi on võimalik taotleda ühes liidetud taotlusvoorus kahele valdkonnale:

1. Soolise võrdõiguslikkuse edendamine- soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks laiaulatuslike, jätkusuutlike ja kõrge kvaliteediga süsteemide loomine ja rakendamine.
2. Töö-, pere- ja eraelu tasakaal- teadmispõhise töö-, pere- ja eraelu tasakaalu soodustavate meetmete kogumi väljatöötamine ja elluviimine töötajate ja tööandjate jaoks, et propageerida pere- ja töötajasõbralikku keskkonda.

Taotluse esitamise tähtaeg Sotsiaalministeeriumile on **26.08.2013 kell 17:00**

Lisateave: http://norra.sm.ee

a

ARVAMUS

ISAMAALISUSEST

Noor, kes kohe arstiteaduskonda astununa tõttab soome või rootsi keele kursustele, teades, et tema soov on lõpetamise järel asuda tööle Põhjamaades, on pragmaatiline egoist.

TÜ EETIKAKESKUSE JUHT MARGIT SUTROP

EESKUJUDEST

Kui Roots, Eesti (vasakpoolse) poliitilise avalikkuse unelmate maa on kuulutatud Euroopa suguhaiguste pealinnaks, siis on tõepoolest küsimus, kuhu ja kelle tuules peaks edaspidi pedaalima.

POSTIMEHE AJAKIRJANIK PRIIT PULLERITS OMA SUUSABLOGIS

TÖÖTUTEST

Ettevõtluse alustamise toetuse abiga said ettevõtte luua 62 inimest, kelle äriplaanide kohaselt luuakse 95 uut töökohta.

TÖÖTUKASSA ANDMED MAIKUU KOHTA

TOPELTKODAKONDSUS: siseminister ei toeta, topeltkodakondsusega lapse ema aga küll

Kas Eesti võiks lubada topeltkodak

Ken-Marti Vaher

siseminister

Ei!
See lõhestaks Eesti ühiskonda

Mie põhiseadus tõstab Eesti Vabariigi ülesannetena esile rahvusriigi säilimise ning avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamise. Nende eesmärkide täitmiseks on Eesti kodakondsus- ja migratsioonipoliitika olnud konservatiivne. Kodakondsus on eelkõige inimese õiguslik ja poliitiline seos riigiga.

Käsitledes Eesti kodakondsuspoliitika ühe põhialusena kodaniku lojaalsuskohustust, on sellega järjepidevalt kaasnud ka samaaegselt muu

riigi kodakondsuse omamise keeld. Mitmikkodakondsuse vältimine tugineb eeldusel, et Eesti kodanikud austavad Eesti õiguskorda ja käituvad õiguskäitajateks – kui Eesti kodanik on lisaks muu riigi kodakondsuses, siis teeb ta valiku emma-kumma kodakondsuse kasuks. Riik sünniga omandatud Eesti kodakondsust ära ei võta.

Üksikisikut austava õigusi riigina ei ole Eesti kehtestanud paljude kohustuste täitmise tagamiseks riigipoolset sekkumist või sundi. Nii paneb isikut tõendavate dokumentide seadus Eesti kodanikule kohustuse omada isikutunnistust, rahvastikuregistri seaduse kohaselt on aga isikul kohustus registreerida oma elukohta aadress rahvastikuregistris. Kodakondsuse valikukohustus täisealiseks saamisel ehk mitme sünnijärgse kodakondsusega isikutel on üks ühiskonnas valitsevatest väärtusnormidest.

Eesti kodakondsuse omandab laps sünniga, kui vähemalt üks tema vanematest on lapse sünni ajal Eesti kodanik. Ülejäänud isikud saavad soovikorral valitsuselt naturalisatsiooni teel Eesti kodakondsust taotleda. Mitmikkodakondsuse seadustamisel üksnes sünnijärgsetele Eesti kodanikele või

osale neist ei saa riik käituda meelevaldselt.

Lubades mitmikkodakondsust üksnes kõigile sünnijärgsetele Eesti kodanikele, tekib küsimus, millistel kaalutlustel keelata seda naturalisatsiooni korras Eesti kodakondsuse saanud isikutele? Kui isiku erinevad kodakondsused näitavad tema sidemeid erinevate riikidega, oleks samamoodi võimalik põhjendada mitmikkodakondsuse seadustamist naturaliseeritud Eesti kodanikele, sest ka neil võivad olla sidemed nii Eestiga kui ka oma päritoluriikidega.

100 000 topeltkodanikku Venemaal

Mitmikkodakondsuse seadustamisel oleks kõige ebasoodsamas olukorras need Eesti kodanikud, kellel ei ole olnud võimalust saada ka muu riigi kodakondsust, sest neil puudub võimalus saada lisahüvesid teistelt riikidelt.

Topeltkodakondsusega lubaksime olukorda, kus mitme kodakondsusega isikud on õigustatult avatud oma kõigi kodakondsusjärgsete riikide poliitilistele mõjutustele – ka siis, kui neil riikidel on vastandlikud huvid.

Niisiis, milliste riikidega meil enim ühiseid kodanikke tekiks? Rahvastikuregistri kohaselt oleks sünniga Eesti ja muu riigi kodakondsuse omandanud isikuid vähemalt 25 256, kellest enamik ehk 15 395 on Vene kodanikud, 1547 on Soome ja 1118 Ukraina kodanikud.

Nõukogude okupatsioonitõi kaasa nii Eesti kodanike suure põgenikelaadne läa-

Ken-Marti Vaher:
Enamik topeltkodakondsuse saajaid ehk 15 395 oleksid Vene kodanikud.

neriikidesse kui ka massilise ümberpaigutamise praeguse Venemaa Föderatsiooni territooriumile. Nõukogude okupatsiooni ajal küüditati Eestist hulgaliselt Eesti kodanikke Nõukogude Liidu erinevatesse piirkondadesse. Paljud rajasid seal perekonna ja neil sündisid lapsed. Tartu rahulepingu järgne Eesti Vabariigi territoorium hõlmas Petserimaad ja Narva jõe taguseid alasid, kuid Eesti iseseisvuse taastamisel kehtestati ajutine kontrolljoon Eesti NSV piiri järgi ning kontrolljoonest ida pool

elanud Eesti kodanikud jäid Venemaa Föderatsiooni territooriumile. Seega lisanduks umbes 25 000 teadaolevale isikule veel üle 100 000 sünnijärgse Eesti kodaniku Venemaal.

Valdavalt on nende emotsionaalne ja praktiline seos Eestiga nõrk nagu eesti keele oskuski. Motivatsioon oma sünnijärgset Eesti kodakondsust kasutada sõltub eelkõige hüvedest – võimalus elada turvalises riigis ja saada Euroopa Liidu kodakondsus ning sellega kaasnev võimalus viisavabalt liikuda. Seetõttu ei saa alahinnata võimalust, et mitmikkodakondsuse seadustamisel leiaks see madalama elatustasemega riikides laialdast kasutamist. Eelkõige võiksid mitmikkodakondsusest olla huvitatud Venemaal elavad Eesti kodanikud.

82 000 kodanikku välismaal

Venemaa Föderatsioon käsitleb jätkuvalt Eestit oma erihuvide piirkonnana ning tegutseb aktiivselt, et mõjutada meie suveräänseid otsuseid elanikkonna rühmadega manipuleerides. Mitmikkodakondsuse lubamisega aitaksime kaasa sellele, et nii Venemaal kui ka Eestis oleks arvestatav hulk

isikuid, keda on võimalik propagandaga manipuleerida ja mobiliseerida ning seeläbi otseselt mõjutada Eesti kõrgeima võimu teostamist. Mitmikkodakondsuse seadustamise pooldajad peavad seda vajalikuks selleks, et hoida sidemeid Eestist välja rännanud eestlastega ja mitte tõrjuda neid eemale. See lähtekoht on ekslik. Rahvusvahelised uuringud viitavad, et väljarännanute reaalse sidumine põhineb pigem kultuurilisel, majanduslikul, poliitilisel ja sotsiaalsel seosel kui formaalse passi omamisel.

Hetkel on üle 82 000 Eesti kodanikku registreerinud rahvastikuregistris oma elukohaks välisriigi. Siiski ei ole Eesti passi omamine olnud sidemete hoidmiseks Eestiga ilmselt piisav, sest nende valimisaktiivsus riigikogu valimistel on üksnes 5,5%. See on murelikuks tegev fakt, mis toob esile olulise vajaduse töötada välja tõhus poliitika Eestist väljarännanute sidemete hoidmiseks ja tugevdamiseks.

Jätkusuutlik kodakondsuspoliitika ei saa lubada seadusmuudatusi, mille tagajärjeks on turvalisuse vähenemine, inimeste asetamine meelevaldselt ebavõrdse olukorda või mis ei toeta meie põhiseaduslike eesmärkide saavutamist. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

MIKS PUTIN ikkagi lahutab?

Vladimir Putini potjomkin

Nina Hruštšova

politoloog

Armastusega Venemaalt? Mitte Vladimir Putini Venemaalt. Viimaste päevade jooksul on Putin otsustanud taaskinnitada Vene-Süüria geopoliitilise fiktiivbielu, jätkates relvade müüki Bashar al-Assadi režiimile. Seejärel teatas Putin otsusest lõpetada oma isiklik, 29 aastat kestnud abielu

Ljudmila Škrebnjovaga, tehes seda reserveeritud vene naisele kõige häbitavamal viisil: otse tema kõrval seistes.

Kuuldused Putini abielu purunemisest olid levinud juba aastaid. Tema väidetavatest armukestest räägiti avalikult: üks neist pidavat istuma Venemaa riigiduumas Ühtse Venemaa erakonnas. Ent siiani oli Putini eraelu avaliku arutamist tabuks peetud. On teada, et paar ajakirjanikku on kaotanud oma töö just seetõttu, et on Putini eraelu teemat kas või põgusalt puudutanud.

Vladimirit ja Ljudmilat on viimase kümnendi jooksul harva koos nähtud. Paar aastat tagasi hakkas sotsiaalmee dias levima kuulujutt, et Putin olevat tegelikult juba lahutanud ja ka uuesti abiellunud – iluvõimleja Alina Kabajevaga,

kes olevat talle ka poja sünnitanud. (Ljudmilaga on Putinil kaks täiskasvanud tütart.)

Seega oli paari Kremlis toimunud balletietendusele ilmumine erakordne sündmus ja Putin võttis sellest kõik, mis vähegi sai. Ajakirjanikul, kellel oli Putiniga ilmselt vaikiv kokkulepe, oli julgust küsida Putinilt tema abielu kohta. Putin vastas kivistunud ilma vaikivat Ljudmilat käevangus hoides, et abielu on läbi. Vaikus ütles rohkem kui sõnad.

Ajastuse küsimus

Miks korraldati seesugune avalik ja lavastatud teatamine? Lõppude lõpuks on Putin Venemaal viimase aja tsaaril lubatud teha kõike kus tahes ja täpselt nii, nagu ta seda ise soovib.

Usutakse, et Putin loodab Süüria valitsuse toetamiselt ja

OKSANENI KIRJASTUSE AASTATULU ÜLETAS MILJON EUROOT

Soome kirjaniku Sofi Oksanen kirjastuse Silberfeldt OY eelmise aasta tulu suurenes 285 000 eurot ja oli 1,03 miljonit eurot, kirjutas Kauppalehti. Kirjastuse aastakäive oli 1,9 miljonit eurot, aasta-

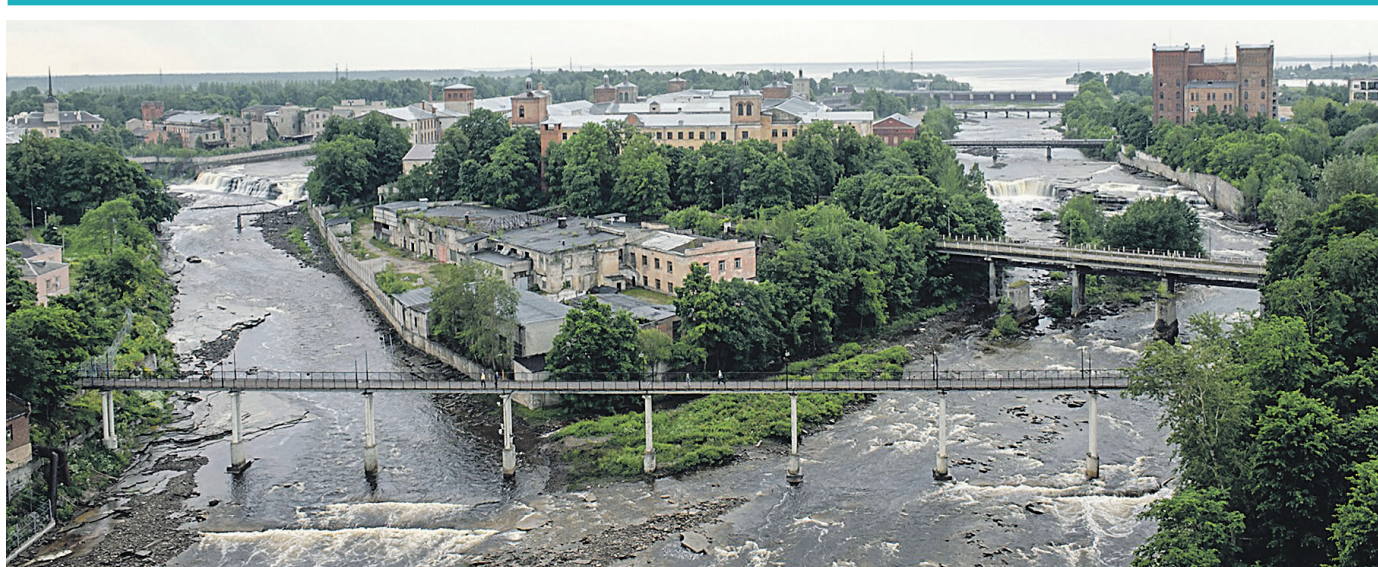
ga suurenes see 306 000 eurot. Oksanen rajas kirjastuse 2011. aastal, paari aastaga on see saavutanud 3,4 miljoni euro suuruse käibe. Oksanen võitis dividendi-dena välja 67 000 eurot. **Delfi**

FORUM CINEMAS AVAB LASNAMÄEL KINO

Kinooperaator Forum Cinemas avab 2015. aastal avatavas Panorama Citys kuue saali, kaupluse ja kohvikuga kinokeskuse. Tallinna kesklinna ja Lasnamäe piirile kerkiva Panorama City ligi 3200 m²

suurusesse Forum Cinemase kinokeskuse tehakse üks üle 300-kohaline, neli üle 100-kohalist ja üks ligi 70-kohaline vipisaal. Forum Cinemase ja Finkino kaubamärgi all on 24 kino. **EPL**

Ajaloolise Kreenholmi vanim osa, Sulev Keeduse dramaatilise dokumentaalfilmiga päevakajaliseks saanud Varesesaare tehasehoone majutab tulevikus uhket teatrisaali.

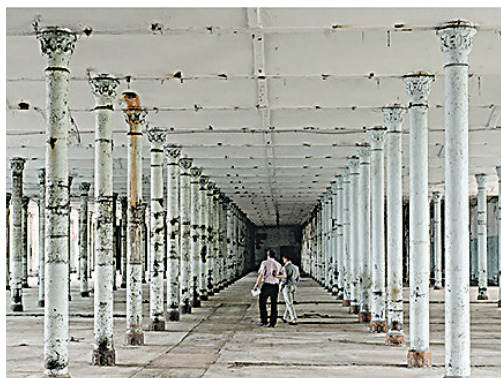
Fotod: Sergei Stepanov

Narva Gate'i juht Jaanus Mikk näitab Kreenholmi asutaja Ludwig Knoopi villat.

Lammutusfirma puhastab Peterburi arhitektide 160 aastat tagasi kavandatud majesteetlike hooneid hilisematest juurdeehitistest.

Malmsammastega ketrussaalid pidasid vastu üle saja aasta kestnud vibratsioonile. Nüüd ootavad nad poodide ja büroode sissekolimist.

Eesti tööstuse häll soovib 20 aastaga ümber sündida

Reportaaž

Andres Reimer
Narva, Ida-Virumaa

Jaanus Mikk muudab Euroopa suurima tööstusettevõtte Kreenholmi tohutuks ja üllatavaks äripiirkonnaks.

Narva Kreenholmi ajalooline osa näeb välja kui Berliin pärast Nõukogude vägede sissetungi: varemed, turritav sarrus, hiigellehtrid. Tanki T-34 asemel seisab ajalooliste hoonete vahel lammutusekskavaator.

Sõnuleletamatu kaose keskel patseerib rahulikult kinnisvarafirma Narva Gate juhataja Jaanus Mikk. Tema silmis terendavad hoopis teistsugused pildid: kaubanduskeskused, butiigid, spaad, hotellid, kasiinod ja eliitkorterimajad. Kogu selle kaose omanik, Jaan Manitski kauaaegne äripartner Mats Gabrielson soovib koos äripartneritega kahekümne aastaga luua Eesti-Vene

piirile lääneliku äri- ja elupiirkonna. Praegu lausa muinasjutulisena näiva ülesande tõeks saamiseks paneb uskuma Soome kunagise Lappeenranta tööstuspiirkonna muutumine Venemaa turistide poodlemise ja puhkuse veetmise sihtkohaks.

Lammutusekskavaator koorib Peterburi arhitektide ligi 160 aastat tagasi kavandatud tööstushoonete küljest Nõukogude ajal rajatud ajaloolise väärtusetu juurdeehitisi. Lammutajad saavad oma töö eest tasuks vanametalli, mis kaduvikku määratud majadest välja koorub. Purustatud kivimaterjal müüakse teedehitajatele. Lammutajate ees ja järel liiguvad katusepanijad, kelle selja taha jääb hektarite viisi päikeses säravat plekist välja.

Ainult üks tehase töötab

Mitme meetri kõrgustes malmammastega hiigelsaalides seisnud ketrussimasinad on leidnud uued omanikud Aafrika ja Kaug-Ida tekstiilitööstustes.

Vanemad ja kasutuskõlbatud neelas Kuusakoski rauahunt. Järele on jäänud kaks ketrussamasinat, neist ühe küljes lõpuni kasutamata niidipoolid. Kolmest ajaloolisest hiigeltehasest ainult ühes – Georgi tehases – käib töö. Rootsi firma SKS ketrab maailma suurtele rehvitestehastele tehissiidist sarruseniiti.

Kreenholmi tööstushoonete kõrval upuvad rohelus-

Paekivist tunnelid ja maaalused salajõed pakuvad materjali arheoloogidele.

se kunagised tehase juhtkonna ja inseneride elamu. Need inglispärase punasest tellisest hooned leiavad esmajärjekorras uue kasutuse, sest tänu väiksele käib investorite jõud neist praegugi üle. Üks Joala tänava maja renoveeritakse juba tänavu kümne korteriga elamuks. Tsaariajal elas seal kaks perekonda, Nõukogude aja lõpus jagati seal tehasetöölisele toidupakikesi.

Ühe kortermaja renoveerimise kõrval on tehasehooned suurem väljakutse. Seal on vaja investorit, kes suudab elu sisse puhuda korraga sadadele tuhandetele ruutmeetritele. Tavaline mõne tuhande ruutmeetri arendus närbuks, sest vajalik klientide vool ei pruugi sinna jõuda. Täielikult vajavad uuendamist ka 30 hektaril laiuv kompleksi kommunikatsioonitorustikust ja elektrijuhtmetest. Nendest pole ülevaadet kellelgi. Paekivist laotud tunnelid ja maaalused salajõed pakuvad materjali arheoloogidele ja seikluste otsijatele.

Kui Rootsi tekstiilikontsern Borås Wärfveri andis 2010. aasta lõpus sisse pankrotiavalduse ja tuhanded Narva kangrud leidsid end kasutuna tänavalt, kuulus ajaloolise tehase ala juba 2007. aastast kontserni osaniku Gabrielsoni asutatud Narva Gate'ile. Nõukogude ajal rajatud Kreenholmi osa asub omakorda 30 hektaril ajaloolise tehase kõrval, kus hooned rentivates ettevõtetes töötab üle tuhande inimese. ●

Tööturul on suur puudus oskuslikest kutseõppuritest

**Ainult kolmandik ettevõt-
teid leiab kutsekoolide
lõpetajate hulgast
piisaval hulgal töötajaid.**

Lemmi Kann
majandus@epl.ee

See selgus Praxise eile esitletud uuringu tulemustest. Ühtlasi tuuakse esile, et tööandjad seostavad pädeva tööjõu napust eelkõige kutsehariduse mainega.

„Riigilt oodatakse kutsehariduse populaarsuse tõstmist ja suuremat sekkumist noorte haridusvalikute kujundamisse karjäärinõustamise kaudu,” võttis Praxise analüütik Mihkel Nestor ettevõtjate seisukohad kokku. Paljudele ettevõtjatele teeb muret, et kutseõppeasutusse lähevad õppima noored, kes on vähevõimekad ja kes pole motiveeritud valitud erialal õppima ega tööle asuma. Nestor lisas, et ettevõtjad

on valmis täiendama õppurite erialaseid oskusi, ent mitte sotsiaalseid hoiakuid. Kuna paljudel tegevusaladel on tööjõupuudus, siis võtavad ettevõtted uuringu kohaselt praktikantide värbamist väga tõsiselt. „Kui majanduskriisi aastatel kurdeti praktikakohtade vähesuse üle, siis hetkel on paljud tööandjad valmis vastu võtma rohkem praktikante, kui neile koolidest saabub,” sõnas Nestor.

Tartu kutsehariduskeskuse direktor Andrus Mõttus nõustub ettevõtjatega, kes ootavad riigilt kutsehariduse populaarsuse suurendamist ja karjäärinõustamise kaudu rohkem noorte haridusvalikutesse sekkumist. „Haridus ei peaks olema eesmärk, vaid vahend. Riik peaks disproportsiooni oma hariduspoliitiliste otsustega vähendama ja kui algul võib see kellelegi valus olla, siis hiljem saame tasakaalustatuma tööjõuturu ning rahulolevad töötajad.” ●

ÕPI MAJANDUST ÜLIKOOLIS

PÄEVANE ÕPE

Majandusteaduse bakalaureuseõpe – õppekava maht 180 EAP, õppeaeg 3 aastat.

Ettevõtetmajanduse bakalaureuseõpe – õppekava maht 180 EAP, õppeaeg 3 aastat. Õppetöö inglise keeles, õppimine on tasuline.

Majandusteaduse magistriõpe – õppekava maht 120 EAP, õppeaeg 2 aastat.

Dokumentide vastuvõtt
www.sais.ee 24. juunist 5. juulini,
paberil 1.–5. juuli Tartu Ülikooli peahoones.

AVATUD ÜLIKOOLI ÕPE

Ettevõtluse ning tehnoloogia juhtimise magistriõpe – täiskoormusega õpe, õppekava maht 120 EAP. Õppeaeg 2 aastat.

Ärijuhtimise magistriõpe – osakoormusega õpe, õppekava maht 120 EAP. Õppeaeg 2,5–3 aastat, õppimine on tasuline. Spetsialiseerumissuunad juhtimine ja turundus või finantsjuhtimine.

Strateegilise juhtimise magistriõpe – osakoormusega õpe, õppekava maht 120 EAP. Õppeaeg 2,5–3 aastat, õppimine on tasuline.

Dokumentide vastuvõtt
www.sais.ee 5.–16. august,
paberil 12.–16. august Tartu Ülikooli peahoones ja esindustes.

INFO: Tartu Ülikooli majandusteaduskond, Narva mnt 4
Päevane õpe, ruum A315; tel 737 6310
Avatud ülikooli õpe, ruum B204; tel 737 6313

Tartu Ülikooli majandusteaduskond www.mtk.ut.ee
Sisseastumisinfo www.ut.ee/sisseastumine

TARTU ÜLIKOOL
AVAB MAAILMA VÕIMALUSED

Töösuhetes murtakse kokkuleppeid sageli

Intervjuu

Vilve Torn
toimetaja

Tööinspektsiooni töösuhete osakonna peajuristi Elina Soometsa sõnul reedavad usaldust mõlemad osapooled.

●● Mida mõista töösuhetes usalduse all?

Usaldussuhe tähendab eelkõige seda, et saab oma lepingu-partneris kindel olla, üksteisega suheldakse takistusteta, organisatsioonis antakse konstruktiivset tagasisidet, kokkulepped kehtivad. Usaldada tuleb, kuid samas ei saa piirilt usaldada. Kusagil

tööandja vastu on aga kadunud ja see mõjutab nii ehk naa edasist töösuhet.

●● Töötaja võib ju tööandja usaldust samuti enda kasuks pöörata.

Kiuslik töötaja võib heale tööandjale usaldussuhtes väga palju peavalu põhjustada. Näiteks kauplustes, kus tekivad suured puudujäägid. Samuti kahjuhüvitise nõudeid esitades, kui kahju oleks saanud suhtlemisega ennetada. Näiteks ei anna töötaja tööandjale nimme teada, mis teda tööil häirib või mis võib ohustada tööandjat, teiste inimeste elu, tervist, vara. Kuna tööandjapoolne rikkumine pole enam väheoluline rikkumine, kasutabki töötaja seda töölepingu lõpetamisel ära.

●● Kas enim töövaidlusi on ikkagi lõppenud töösuhete pinnal?

Seda küll. Vähe sellest, et vaieldakse sisuliselt töölepingu ülesütlemise üle ja nõutakse kokkulepete täitmist, ka töövaidlusmenetluses endas on olnud liigset usaldust. Töövaidluskomisjonis oli istung, kus töötaja taotles tööandjalt lõpparvet. Kõik viitas sellele, et töötaja väljub vaidlusest võitjana. Korraga palus tööand-

Tööinspektsiooni töösuhete osakonna peajurist Elina Soomets

Foto: tööinspektsioon

ja vaheaga. Ta kutsus töötaja enda juurde ja lubas talle neljasilmavestluses, et kannab hommepäev üle vaidlusalusest summast märksa kopsakama summa, kui too avaldusest loobub. Töötaja nõustus ja istung lõpetati. Kui uks nende selja taga

kinni langes, teatas tööandja töötaja sõnul üsna ülbelt, et ei kavatse midagi maksta. Töötaja jäi kõigest ilma, sest uut avaldust ta samade andmete põhjal enam sisse anda ei saa. See on väga kurb näide usalduse kuritarvitamisest. ●

Töötaja usaldab oma tööandjat liigselt ja asub tööle kirjaliku töölepinguta.

jookseb alati mõistlik piir, millest alates peab rahulikult võimalikud ohud läbi kaaluma.

●● Kui tihti puutute kokku usaldussuhetest tulenevate muredega?

Näen pidevalt usaldussuhete kuritarvitamist ja reetmist, kokkulepetest mitte kinni pidamist. Vastastikune usaldamine on kriitiline töösuhete kolmes etapis: töölepingu sõlmimisel, selle täitmisel ja muutmisel ning lõpetamisel. Võtame või töölepingu sõlmimise. Töötaja usaldab oma tööandjat liigselt ja asub tööle kirjaliku töölepinguta ja suuliste kokkulepete alusel. Kui töötaja mõne aja pärast avastab, et töökohustused või töötasu erinevad oluliselt kokkulepitust, on see usalduse kuritarvitamine.

●● On selliseid näiteid palju?

Neid ikka esineb ja üsna sageli välismaale tööle minejatega. Samas ei pruugi usalduse kuritarvitamine alati olla tahtlik ja kujuneb paratamatult suuremaks konfliktiks. Näiteks usalduse kuritarvitamine töölepingu täitmisel ja muutmisel. Töölepingus on määratletud konkreetsed tööülesanded, mida töötaja usinalt ja korrektelt täidab. Ühel heal päeval palub tööandja tal juurde võtta lisakohustusi. Samuti annab ta suusõnalise lubaduse maksta lisakohustuste eest lisatasu. Töötaja on nõus ja asub algselt tööle. Kui palgapäeval lubatud lisatasu pole, võib töötaja protsessida ja aru pärida. Kirjalikult vormistamata kokkuleppe alusel saab töötaja töövaidluskomisjoni või kohtu kaudu töötasu nõuda, kuid siiski tuleb tal kokkuleppe olemasolu muul viisil tõendada. Töötaja usaldus

Lennuliiklusteeninduse AS otsib oma meeskonda Lennuinfo talituse spetsialisti

Põhilisteks tööülesanneteks on:

- Ajakohase ja adekvaatse lennuinfo (aeronavigatsioonilise info) töötlemine ja levitamine ning klientide lennuinfo varustamine.

Lennuinfo spetsialist on oma igapäevatööülesandeid täites nii informatsiooni töötleja ja edastaja kui ka klienditeenindaja rollis.

Sobival kandidaadil on:

- Väga hea eesti- ja inglise keele oskus nii kõnes kui kirjas ning vene keele oskus suhtlemistasandil;
 - Arvuti kasutamise oskus MS Windows ja MS Office keskkonnas;
 - Oskus analüüsida ja süstematiseerida informatsiooni, edastada seda adekvaatselt ja kiiresti;
 - Hea suhtlemis- ja koostööoskus;
 - Punktuaalsus ja oma töö planeerimise oskus;
 - Kasuks tuleb praktiline kogemus teenindussfääris.
- Töö sujumisele aitavad kaasa: eelteadmised lennundusest ja sügavam huvi antud valdkonna vastu.

Omal poolt pakume:

- Paindlikku töögraafikut;
- Võimalust suhelda rahvusvahelisel tasandil;
- Õppimis- ja arenemisvõimalusi;
- Head töökeskkonda.

Kui tundsid, et see pakkumine on just Sulle, siis kandideeri läbi CV Keskuse **hiljemalt 23.06.2013**. www.cvkeskus.ee/309408

www.eans.ee

LENNULIIKLUSTEENINDUSE AS
ESTONIAN AIR NAVIGATION SERVICES

Tööd on pakkuda müüjatele

Töötukassa kaudu pakuti mai-kuus kõige rohkem tööd teenindus- ja müügitootajatele

(28%). Järgnesid töökohad lihttöölisele (19%) ning oskus- ja käsitöölisele (16%). ●

Lennuliiklusteeninduse AS otsib oma meeskonda

Lennuteabe spetsialisti

Põhilisteks tööülesanneteks on:

- Eesti Lennundusteabe Kogumiku ettevalmistamine, koostamine ja levitamine;
- Arenguprojektides ja rahvusvahelistes konsultatsiooniprojektides osalemine.

Sobival kandidaadil on:

- Lennundusalane kõrgharidus (või lõpetamisel olev);
 - Väga hea eesti- ja inglise keele oskus nii kõnes kui kirjas;
 - Arvuti kasutamise oskus MS Office keskkonnas;
 - Hea keskendumis- ja analüüsivõime, punktuaalsus ning püsivus;
 - Hea eneseväljendus-, koostöö- ja planeerimisoskus.
- Töö sujumisele aitab kaasa piloodi- või lennujuhi haridus.

Omal poolt pakume:

- Vastutusrikast tööd ning võimalust suhelda rahvusvahelisel tasandil;
- Õppimis- ja arenemisvõimalusi;
- Head töökeskkonda.

NB! Tööleping sõlmitakse tähtajaliselt, lapsehoolduspuhkusel viibiva töötaja asendamise ajaks.

Kui tundsid, et see pakkumine on just Sulle, siis kandideeri läbi CV Keskuse **hiljemalt 23.06.2013**. www.cvkeskus.ee/309432

www.eans.ee

LENNULIIKLUSTEENINDUSE AS
ESTONIAN AIR NAVIGATION SERVICES

Sul on elus **SUURED EESMÄRGID**. Sa oled **iseseisev**. Sa naudid olukordi, kus saad viibida tähelepanu keskpunktis. Sulle meeldib olla seltskonna **eestvedaja**. Sa oled **tulemuslik, tõhus** ja **aktiivne**. Sinu jaoks ei ole olemas lahendamataid probleeme, on vaid huvitavad väljakutsed.

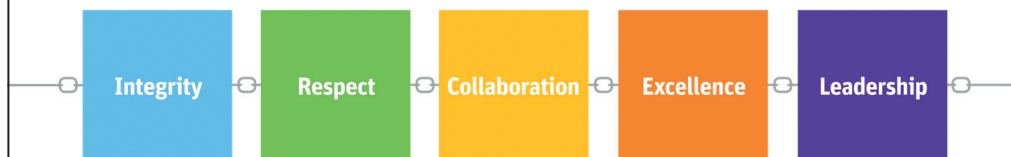
Sind ootab oma uuenenud kollektiivi

MÜÜGIMEESKONNA JUHI

ametikohale Eesti kõige kiiremini kasvav geneeriliste ja innovaatiliste ravimite tootja Teva.

Kui Sinu praeguses töökohas farmaatsiasektoris ei jätku Sulle piisavalt väljakutseid, siis võta meiega ühendust. Kohtumise kokkuleppimiseks saada 16. juuniks meili-aadressile maria.veltmann@tripod.ee oma CV.

HINDAMISKESKUS TRIPOD

www.tripod.ee, Lõotsa 2b, 11415 Tallinn, Tel 618 1570, tripod@tripod.ee

k

KULTUUR

„RIIGIMEHED” SÜGISEST EKRAANIL

Kiiresti populaarseks saanud telesari „Riigimehed” tuleb sügisest taas ETV ekraanile. Seriaali tootva filmikompanii Catapult juht Tõnis Leht ütles, et sari jätkub senisest poliitilisemalt. Näit-

lejate koosseisus on kavas teha mõned muudatused, kuid peaosasse jääb Taavi Teplenkov. „Riigimeeste” stsenaarist on edaspidi Ott Sepp ja seriaali tekst on juba valmis. **EPL**

ANNECYS VÕISTLEB KAKS EESTI NUKUFILMI

10.–15. juunini toimuva Annecy rahvusvahelise animafilmi festivali võistlusprogrammi on valitud kaks Eesti filmi režissöör Andres Tenusaarelt. Lühifilmi-de võistlusprogrammis linas-

tub „Kolmnurga afäär” ja tele-seriaalide kategoorias „Miriami köögikombain”. 1960. aastast toimuv Annecy festival on üks olulisemaid animafilmi festivali-
EPL

Arvo Pärt armastuse valemi otsinguil

Tagasivaade

Märt-Matis Lill
helilooja

Toomas Siitan ja Arvo

Pärt arutasid Tartus

avalikus vestluses, kuhu

tahab helilooja Pärt oma

loominguga välja jõuda.

Möödunud nädala lõpus toimus Eesti heliloojate festivali raames professor Toomas Siitani ja Arvo Pärti vahel Tartus avalik vestlus. Kuigi Pärt oli selleaastase festivali helilooja, oli sedalaadi ülesastumine üsnagi eriline, kuna Pärt avalikkuse ees tihti üles ei astu.

Vestlusele eelnes Siitanilt väike sissejuhatus, mis lähtus suuresti muusikateaduslikust perspektiivist. Siitan rõhutas, et Pärti süntees on oluline ja eriline, eriti seetõttu, et helilooja hilises stiilis on meloodia ja harmoonia dualism muundunud millekski, mis ühendab ja ületab mõlemat. Sellele on muusikaajaloos raske pretendenti leida. Avalikust vestlusest jäi ühe olulise mõttena kõlama, et selle sünteesi üheks olulisemaks lätteks on olnud Pärti radikaalne taandamisvabadus ning teisalt ülima struktuuri või valemi otsingud.

Nende otsingute lähteid võib näha juba Pärti varases loomingus – nii vestluses esile toodud orkestriteose „Perpetuum mobile” kui ka eriti kooriteose „Solfedžo” puhul. Teatav üldine struktuuriline seos on helilooja varase ja hilise perioodi vahel olemas, ent kahe perioodi stiiliotsingud on oma kavatsustelt siiski oluliselt erinevad. See, mille poole Pärt pika vaikuseperioodi ajal püüdis, oli struktuuriline taandatus, soov leida võimalikult väike ühisnimetaja.

Struktuuri otsingud

Tema varasem looming tegeleb pigem struktuuralse paljususega. Viimane aga on midagi, mis oli väga iseloomulik 1950-ndate ja 1960-ndate läänes levinud muusikalisele mõtlemisele – eelkõige sellele, mida nimetatakse serialismiks. Pärt aga distantseeris *tintinnabuli* stiiliga end selgelt serialismile omasest paljususest.

Seega võib Pärti hilisemas loomingus eristada ühelt poolt muusikalise modernismi lähte-kohti, ent teisalt midagi tunduvalt arhailisemat, pigem hiliskeskaja ja vararenessan-

Tartus toimunud vestluse ühe mõttena jäi kõlama, et helilooja Arvo Pärti teoste oluliseks lätteks on tema radikaalne taandamisvabadus.

Foto: Rene Suurkaev

si, aga ka kaasaja muusikalisele mõtlemisele omast. See on kindlasti üks olulisemaid põhjuseid, miks Pärti muusika on tihtipeale just professionaalsete muusikute ringkondades äratanud teatava

punud alati kaasas käima ja seda ka tema muusikateaduslikes käsitlustes.

Ühe hiljutise intervjuu sõnade järgi on Pärt tahtnud minna „ühe punktini välja”, jõuda sinna, kust kõik see paljususest, mida me kuuleme ja näeme, tuleb.

Armastuse valem

Seega on Pärti otsingud olnud justkui ülima ja põhilise struktuuri või valemi otsingud: „Ma tean, et kui sa sellele ühisele nimetajale lähened või seda puudutad või selle kätte saad, avab see teed paljudele asjadele. Saad korraga sugulaseks terve maailmaga.” Siin põimuvad selgelt kunst ja metafüüsika, muusika ja teoloogia. Minu jaoks oli üsnagi erakordne, et Pärt nimetas nüüd Tartus seda struktuuri või valemist armastuse valemiks. ●

Pärt tahab jõuda sinna, kust see paljususest, mida kuuleme ja näeme, tuleb.

kummastuse või võõrastuse. See stiil, see esteetika ei kuulu justkui kuhugi, seda ei saa hästi liigitada. See on korraga kaasaegne ja ajalooline, modernistlik, postmodernistlik ja samal ajal midagi hoopis muud. Nagu Siitan välja tõi, on teatav määratlematus Pärti hilise loominguga kip-

Etnoloog kirjutas oma Jakuutiast vana kooli reisikirja

Aimar Ventsel läheb

reisikirjas vabatahtlikult

sinna, kuhu vanasti mindi

sunniviisiliselt.

Mart Niineste

mart.niineste@epl.ee

Kõigepealt paneb autor paika peamise: kes ta on ning miks ja kuidas Siber teda huvitama hakkas. Aimar Ventsel räägib oma poisipõlve kokkupuudetest suurte maadeuurijatega nende reisikirjade kaudu. Kokkuvõttes annab see hea pildi, mis tüüpi reisikirja on järgmistelt lehekülgedelt oodata. Eks ikka seiklusrikast ja mõtestatult harivat, sest kirjutajaks on etnoloog, kes on elanud-töötanud Siberis nii looduses kui ka linnas – Jakuutia ehk Sahha vabariigi pealinnas Jakutskis elab kahe Tartu jagu inimesi.

Autori jutt jookseb hoogsalt, keelekasutus on parajalt

mahlane. Harivat ja praktilist Siberi elu ja kommete kohta leiab pea igalt leheküljelt. Kuidas ratsutada põhjapõdraga? Milline näeb välja karjuse töö tundras? Millised näevad välja moodsad Siberi noored? Kui avar on tundra tegelikult? Millised on linna peamised peopaigad? Kuidas võetakse vastu eksklusiivse väliskülalisena

Jakuutia raamat on ülesehituselt midagi Oskar Lutsu „Kevade” sarnast.

välja mängitud amatöör-DJ sett? Kuidas toimib rahvaste sõprus Siberi moodi? Need on ainult mõned punktid Ventseli seikluste ahelas, millest igaüks ise pildikesena teeb „Minu Jakuutiast” ülesehituselt midagi Oskar Lutsu „Kevade” sarnast. Ventsel võtab oma

Jakuutia ette teemade kaupa, esitades eredamaid seiku ning huvitavamaid ja olulisemaid kohtumisi enam-vähem jälgitavas kronoloogilises järjekorras. Enam-vähem sellepärast, et aastaarve kipub kümme-konna või enamagi aasta peale umbmääraste ajamääratluste kõrval nappima, mis hakkab lõpuks lugemist veidi segama.

Vana kooli reisikiri

Lugedes tekib korduvalt tunne, et tahaks ühe või teise asja kohta rohkem teada. Mind oleks huvitanud täpsemalt Jakuutia muusikaelu. Ühtlasi teeb Ventsel põhjalikult selgeks, mis vahe on põlisrahvaste riietel ja moodsatel matkakostüümidel, mida on ka huvitav teada. Kuid tuleb aru anda, et Petrone Printi „Minu”-sari on ajaviite-, mitte populaarteaduslik kirjandus, mistõttu ei maksa puudu-jäägikeste pärast pahandada, sest tervikuna on see õnnestunud vana kooli reisikiri, millele Ventsel sissejuhatuses viitas. ●

„Minu Jakuutia”

Aimar Ventsel

Petrone Print 2013

SELGE

GRUPIJUHT
2013

JAANIPÄEV ON RÕÕMUPÄEV

Selgete grupijuhtide registreerimine toimub alljärgnevatel linnades:

10. juuni	Paide (Olerexi teenindusjaam, Tallinna mnt 59)
11. juuni	Häapsalu (Eesti raudteemuuseum, Raudtee 2)
12. juuni	Kärdla (Olerexi teenindusjaam, Kõrgessaare mnt 45)
13. juuni	Kuressaare (Olerexi teenindusjaam, Tallinna 84)
14. juuni	Pärnu (Olerexi teenindusjaam, Tallinna mnt 95)
17. juuni	Rakvere (Olerexi teenindusjaam, Rägavere tee 44)
18. juuni	Jõgeva (Olerexi teenindusjaam, Estakaadi 1)
19. juuni	Tartu (Olerexi teenindusjaam, Jaama 82)
20. juuni	Viljandi (Olerexi teenindusjaam, Metsküla tee 9)
21. juuni	Tallinn (Olerexi teenindusjaam, Ahtri 6b)

Registreerimine kõikides linnades **kell 12.00 – 18.00**

Lähem info koduleheküljelt www.kuku.ee ja KUKU raadiost:

Tallinnas 100,7 MHz / Tartus 100,2 MHz / Pärnus 89,9 MHz / Viljandis 100,8 MHz / Häapsalus 100,9 MHz / Paides 100,5 MHz
Otepääl 102,4 MHz / Kuressaares 100,6 MHz / Kärdlas 100,4 MHz / Virumaal 99,6 MHz

S SPORT

KONTAVEIT KERKIS PARIMALE KOHALE

Maaailma tennis edetabelis langes Kaia Kanepi 20 kohta ja on nüüd 46. kohal. Anett Kontaveit kerkis 313. kohale, mis on tema karjääri parim saavutus. Juhib endiselt Serena Williams

(USA), Viktoria Azarenka (Valgevene) möödus Maria Šarapovast (Venemaa) ja tõusis teiseks. Meestest on Jürgen Zopp 184. kohal, juhib Novak Djokovic (Serbia). **Delfi**

KANGERT ŠVEITSIS 8. KOHAL

Tanel Kangert lõpetas Tour de Suisse'i mitmepäevasõidu täna sõidetud kolmanda etapil 9. kohaga ja tõusis kokkuvõttes 8. kohale, kaotades liidrile 1.26. **Delfi**

ENNOKIL UUS KLUBI

Võrkpallur Anu Ennok vahetas Soomes klubi. Tänavu Oriveden Ponnistusega pronksile tulnud eestlanna hakkab esindama viimase viie aasta meistrit Salo LP Viestit. **ERR**

Martin Padar: MM ei toimu ju Riias, vaid Rio de Jaineros – sinnasõit on väga kallis!

Intervjuu

Aet Süvari
toimetaja

Omal käel judo MM-ile sõita otsustanud Martin Padar koondise peatreeneri Aleksei Budõlini peale viha ei kannu.

●● **Martin, kuidas ja millal jõudsite otsusele, et kannate ise enda MM-ile sõidu kulud ja lähete sinna omal käel?**

Otsusele jõudsin pärast aprilli lõpupäevil toimunud EM-i. Siis tuli koondise peatreenerilt info, et koondist ei hakata augusti lõpus Brasiilias Rio de Janeiros toimuva MM-ile läkitama. Mina isiklikult leidsin, et kuigi EM ei läinud tõesti nii tohutult hästi, on mu vorm ikkagi võrreldes eelmise aastaga üsna hea – olen ikkagi kahel MK-etapil pronksimatšides maadelnud. Pealegi ei ole mul sportlasena enam kümmet aastat aega oma šanssi oodata. Ma ei tahtnud sinna sõidu võimalust maha matta ja nii saigi see mõte pähe võetud. ●● **Kui pettunud te olite peatreener Budõlini otsuses koondist MM-ile mitte läkitada?** No aga mis teha, kui elarve on piiratud? MM ei toimu ju mitte Riias, vaid Rios, sinnasõit on väga kallis. Aleksei Budõlin on seda ka välja öelnud, et ega tema pole ju pea-

treener ainult üheks hooajaks, vaid terveks olümpiatsükliks ja peab seega arvestama, mida on targem teha Rio olümpiat silmas pidades. Oleks ka vale, kui peatreener hakkaks väga lühinägelikult toimetama. Seetõttu ma ei saa selle otsuse üle väga nuriseda.

●● **Osa judokaide on siiski nurisenud. Teie olete üldjoontes uue peatreeneriga rahul?**

Näha on, et Aleksei sahab asju võtta põhjalikult ja suurelt, seetõttu ongi teatavad hõõrumised tekkinud. Enne OM-i oli mul ja Künteril (Künter Rothberg – A. S.) rohkem sõitused, teised mehed jäid rohkem varju. Nüüd on aga koondis üsna suur, kuskilt tuleb need vahendid leida ja seega tuleb kuskile ka käärid sisse lüüa. Mõneti on see olnud mulle, Künterile ja Juhan Mettisele raske, kui teadsime jaanuari seisuga, et meid ootavad mingid turniirid

Budõlin ei tegutse lühinägelikult, seetõttu ei saa ma otsuse üle väga nuriseda.

või laagrid, mis on hiljem siiski ära jäänud. See võib tekitada igasuguseid tundeid. Aga siin on ka see moment, et Alekseil on uues rollis olnud väga palju tööd, asjade ülevõtmine ei lähe ju üleöö. Lisaks oli tal siin käsil ülikooli lõpetamine, nii et seetõttu on info liikumine olnud mõnevõrra raskendatud. On näiteid, kui mõned päevad enne võistlust on tulnud info,

Foto: Vallo Kruuser

Martin Padari sõnul on tema otsustanud MM-ile sõita ja peab seega ise raha leidma.

kes sõidab ja kes ei sõida. Aga Alekseist võib ka aru saada. Ta on tulvil tahet asju muuta, ma loodan, et need asjad loksuvad kiiresti paika. Judo spetsiifika vallas on Aleksei tugev, talle ei saa ses osas midagi ette heita. ●● **Kust te MM-ile sõidu raha leiate? Kas otsite sponsoreid või panete päris omast taskust?** Eks vaatame, tuleb kapinurgast limonaaditaara ära viia. (Naerab.) Mõtteid on, praegu ei saa aga neist veel pikemalt rääkida. Aga kokkuvõttes on nii, et raha leidmine on minu asi, mitte alaliidu mure. ●

Martin Padar tiitlivõistlustel

- **EM 2011** – pronksmedal (raskekaal)
- **EM 2009** – kuldmedal (raskekaal)
- **EM 2005, 2006, 2007** – pronksmedal (absoluutkaal)
- **EM 2002** – hõbemedal (poolraskekaal)
- **MM 2010** – 9. koht (absoluutkaal)
- **MM 2009** – 5. koht (raskekaal)
- **MM 2007** – 9. koht (raskekaal)
- **MM 2005** – 7. koht (absoluutkaal)
- **Olümpiamängudel** 17. koht (raskekaal) nii 2008 kui ka 2012.
- **Juunioride MM-i** pronksmedal (1998) ja Euroopa noorte olümpiafestivali kuldmedal (1995)

KORVPALL

Vaid ajalugu annab eelise Sienale

Täna hakkab Siena Montepaschi korvpallimeeskond seitsmendat korda järjest Itaalia liiga võitu jahtima. Kristjan Kangurile oleks see esimene tiitel. Võitja selgub, kui ühel meeskonnal on neli võitu. Mängitakse üle päeva ja kui seeria läheb seitsme kohtumiseni, selgub võitja 23. juunil.

Siena Montepaschi

Asutatud: 1934
Kodusaal: Palasport Mens Sana (7025 pealtvaatajat)
●● Viimase kuue aasta Itaalia meister
●● Võitis poolfinaalis Varese Cimberio 4 : 3

Võimalik trump:

Daniel Hackett, kes on visanud keskmiselt 14,3 punkti.

Omavahelised mängud tänavu 1 : 1

94 : 70
81 : 70

1,87

on mõlema meeskonna võidukoefitsient.

14

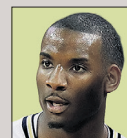
kohtumist on mõlemad Play-off'i ides mänginud

Roma Acea

Asutatud: 1960
Kodusaal: PalaLottomatica (11 200 pealtvaatajat)
●● 1983. aasta Itaalia meister
●● Võitis poolfinaalis Lenovo Cantu 4 : 3

Võimalik trump:

Gani Lawal, kes on visanud keskmiselt 13,5 punkti.

Siena Bobby Brown on meeskonna üks peamisi alustalasid.

Graafika: Maret Müür

Eesti jalgpalli kaitseliin peab võitma Tettehi

Täna kohtub Eesti jalgpallikoondis sõprusmängus Kõrgõzstaniga, kelle ridades tuleb kindlasti silmas pida Ghanas sündinud ründajat David Tettehi. Nimelt on ta rahvusmeeskonnas mänginud kolm kohtumist ja neis kõigis ka värava löönud.

Tetteh kolis Kesk-Aasiasse elama 2006. aastal. Ühe hooaja esindas ta Tadžikistani klubi Regar-TadAZ Tursunzoda, pärast seda liikus naaberriiki Kõrgõzstani. 2008. aastal anti Tettehile Kõrgõzstani pass ja vastavalt rahvusvahelise jalgpalliliidu reeglitele sai ta viis aastat hiljem õiguse mängida koondises.

Üldiselt mängib enamik

Kõrgõzstani palluritest koduliigas, ainult neli meest teenib leiba mujal. Neist üks Leedus, üks Tadžikistanis, üks Kasahstanis ja üks Ukrainas. Meeskonna peatreeneriks on eelmise aasta septembrist venelane Sergei Dvorjankov. 43-aastane Dvorjankov juhendab samal ajal ka kohaliku kõrgliiga meeskonda Biškeki Dordoid, kellega ta võitis 2011. ja 2012. aastal riigi meistritiitli.

FIFA edetabelis asub Kõrgõzstan 143. kohal, edestades Euroopa koondistest Kasahstani, Luksemburgi, Maltat ja Fääri saari. Möödunud reedel mängis Kõrgõzstan võõrsil Bahreiniga, viies koju võidu 3 : 1. ● **EPL**

Noortekoondise treener Sõber: poisid on täna tahtmist täis!

Reportaaz

Jüri Butšakov
reporter

U-20 korvpallikoondis alustas Rakveres eile treeninglaagrit, mis valmistaks neid ette EM-finaalturniiriks.

Eesti kuni 20-aastaste korvpallikoondis alustas esmaspäeval täiskooresseisus ettevalmistust EM-finaalturniiriks, mis toimub 9.–21. juulini Tallinnas.

Rakveres väikese Rahu spordisaali juurde jõudes kõlab kaugelt summutatult kõlav bassihääli – Andres Sõber ja tema hoolealused on trenni juba alustanud. „Töö käib! Vägev! Tuli! Korras!” hüüab peatreener lootustandvatele korvpalluritele.

Mõned neist on tuntumad, mõnda pole kaua näinud. Kent-Kaarel Vene on viimane mängumees, kes koondisega liitus. Paljudest kaaslastest on ta aasta noorem, lõpetas Leedus keskkooli. Saalis

keskendub Vene aga armastatud mängule. KK Hito mängujuht Sander Saare annab talle korvi alla õhku kauni söödu ja pall on korvis. TYCO Rapla keskmängija Rauno Nurger põrgatab palli jalge vahelt läbi, murrab korvi alla ja paneb pealt! Tema meeskonnakaaslane, mängujuht Rait-Riivo Laane saadab palli kaugviskel korvi ilma rögast puutumata. Kolmas Rapla mees, Martin Paasoja lendab korvi alla, teeb õhus kaunid liigutused ja skoorib. „Oi, kaunis!” kommenteerib treeneri madal hääli.

Mängud eakaaslastega

„Väga hea! Poisid olid tublid ja tahtmist täis,” on Sõber rahul, istub laua taha ja paneb noormehi harjutusteks paari. Ees on kahetrennilised päevad, siis kontrollturniirid Soomes sealsete, Rootsi ja Taani eakaaslastega. Siis mängitakse kodus Leedu, Ukraina ja Soomega ning juba ootavad EM-alagrupis Tšehhi, Prantsusmaa, Itaalia, Sloveenia. „Poisid on pulli täis,” nõustub abitreener Madis Putko. On küll! ●

Meeskond alustas EM-i finaaltourniiriks täiskooresseisus treenimist.

Fotod: Priit Simson

U-20 noortekoondises on lootustandvad mängijad.

Treener Andres Sõber on rahul, et poisid on mängutahtmist täis.

Otepää MK-etapp pandi FIS-i kalendrisse

Eesti suusaliidu peasekretär Jaak Mae naasis Horvaatiast Dubrovnikust rahvusvahelise suusaliidu (FIS) aastakonverentsilt rõõmusõnumiga – Otepää MK-etapp lülitati murdmaasuusatamise hooaja 2014/2015 kalendrisse.

Praeguse seisuga peaks 2015. aasta 17.–18. jaanuarini Otepääl aset leidma MK-sarja sprindinädalavahetus. „Kalendrikomitee lähtus eelmisel sügisel paika pandud üldistest mängureeglitest ja Otepää lülitati vastava taotluse alusel sisse nii hooaja 2014/2015 kui ka 2016/2017 murdmaasuusatamise MK-sarja kalendrisse,” kinnitas Mae.

„Surmkindlalt saab kinnitada etapi toimumist pärast seda, kui FIS ja Eesti suusaliit vastava lepingu sõlmivad, kuid ma ei näe hetkel ühtegi hoomatavat takistust, miks seda lepingut ei peaks tulema.”

Kahevõistlus 2017. aastal

Ühtlasi tegi suusaliit taotluse 2014. aasta jaanuaris lumelaua Euroopa karikaetapi korraldamiseks ning ka see taotlus leidis heakskiidu. 2017. aastal loodetakse nädal enne Lahti MM-i korraldada nii murdmaasuusatamise kui ka kahevõistluse MK-etapp. ● Ivar Jurtšenko

Maalehe ilmatargad ennustavad kuiva suve.
Mina küll ei usu!

Tünnis kümblevad maalehtlased
Heli, Bianca, Heiki, Lii ja Heiki.

Kümblustünni valmistas:
OÜ Puunõu
www.puunou.ee
Mütsid meisterdas:
Maamaitse OÜ
www.maamaitse.ee

Telli nüüd Maaleht või pikenda oma tellimust ja

võida mõnus kümblustünn!

Loosi läheb ka 10 Maalehe vildist saunamütsi.

Loosimises osalevad kõik, kellel on 1. juuli seisuga kehtiv vähemalt 3kuuline tellimus või otsekorraldusleping.

Maalehe tellimine: telefonil 680 4444, e-posti aadressil klienditugi@lehed.ee või kodulehel www.maaleht.ee/saun

kuulutused.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutused.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

PÄRAST MAAILMALÕPPU
OHT ON TÕELINE
HIRM ON VALIK

Varjatud kuningriik

POHMAKAS 3

GATSBY

JURASSIC PARK

Coca-Cola PLAZA
www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee
INFO TELEFONILT 1182

DINOAEG PERE
2D EST 11.50
3D RUS 11.30 (v.a. N)
2D RUS 11.25

KIIRDE JA VIHASED 6 MS12
12.45 15.30 18.00 (v.a. E)
19.00 (E) 20.50 21.50 (v.a. N)

OLEN NII ELEVIL 19.30 21.40 K12

OTSE PIMEDUSSE - STAR TREK INTO DARKNESS 3D MS12
3D 18.15 21.35 2D 16.25

RAUDMEES 3 MS12
3D 16.15 2D 14.15 18.00 (E)

SAMSARA 17.05 19.20 L

TRANSS 21.45 K14

KOOLIBRI EFEKT K12
13. juunil 21.40 EELLINASTUS!

NÜÜD SA NÄED MIND MS12
13. juunil 19.00 21.35 EELLINASTUS!

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A. Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Hüljatud
Iga 5. seanss TASUTA!

OLEN NII ELEVIL
LOS AMANTES PASAJEROS
PEDRO ALMODOVARI FILM

SIMON JA TAMMED
LISA OHLINI FILM

KINO »SÕPRUS«
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION
PARIS KINO - AASTAST 1953

LUMIVALGEKE
16.05 19.00

11.06	Väarikad kinohommikud: Hüljatud	11:00	Lumivalgeke	15:30
	Samsara	11:30 17:40	Õlimäe õied	16:20 19:45
	Olen nii elevil	13:40 17:50 22:00	Nahk, milles ma elan	21:15
	Simon ja tammed	14:00 19:40		

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

Tallinna VIII Kitarrifestival
9.-15. juuni 2013

11. juuni 19.00 Kumu Auditorium
Grammy'ga auhinnatud kitarrist ja helilooja **Andrew York** (USA) autorikontsert
Pilet 15/10

13. juuni 19.00 Mustpeade maja
Briti juhtivamaid ansambleid **Aquarelle kitarrikvartett** (Inglismaa) **Michael Baker, Vasilis Bessas, James Jervis, Rory Russell** kavas muusikat Hispaaniast, Brasiiliast ja kuulsatest filmidest
Pilet 12/10
www.kitarrifestival.ee

TALLINNA LINNATEATER

Suvelavastus
Pál-tänava poisid
juunis-juulis 20.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

MoMo KATUSEKINO
Jaapani toit, otse südamest!

Carlsberg elisa Katusekino sõbrad
PÖFF

KATUSE KINO VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

LAVAZZA ITALY'S FAVOURITE COFFEE
KAFO esitlevad: **Martin Scorsese** RETROSPEKTIIV: PART ONE

TÄNA KINOKLASSIKA
Mean Streets
Martin Scorsese 1973/112min

HOMME VÄRSKE DOKK
Eriüritus > NYRIS 12 filmiõhtu: Noored ja mäss. TASUTA!
2012/100min

PILETID EELMÜÜGIST: Piletilevist või katusekino.ee
Osta pilet eelmüügist vihmakindlatele soojendusega terrassidele.
KOHAPEAL: pool saalist tuleb müüki alati enne seanssi Katusekinos.

KATUSEKINO.EE
Avatud E-R 12-02, L-P 17-02

Seansside algus orienteeruvalt kell 23.00.

Meediapartnerid: **Eesti Ekspress**, **Eesti Päevaleht**, **UHO**, **Partner**, **viru**, www.poff.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

kuulutused.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Hea raamatusõber!

Olete oodatud kolonelleitnant **Johannes Raudmäe** mälestusteraamatu „Ma pääsesin siiski” esitlusele neljapäeval, **13. juunil kell 16.00** Viru Keskuse Rahva Raamatu teisel korrusel.

Esitlusel räägib käsikirja Eestisse jõudmisest järelsõna autor **Heino Tõnismägi** ning raamatu sisu tutvustab toimetaja **Mart Orav**.

Kohtumiseni
Heino Tõnismägi, Mart Orav ja raamatukirjastus Hea Lugu

MA PÄÄSE SIN SIISKI
Kolonelleitnant Johannes Raudmäe mälestusi

EESTI AJALEHTEDE LIIT
E A L L

MIHKEL TIKS
(sünd 1953),
töötanud ajakirjas Teater. Muusika. Kino
Eesti Ajalehete Liit

EESTI AJALEHTEDE LIIT
E A L L

PEETER ERNITS
(sünd 1953),
Maalehe peatoimetaja asetäitja
Eesti Ajalehete Liit

KAREL KRUUSER
Palju õnne sünnipäevaks, kallist!
Anni

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutus.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

Kohtumiseni
Haapsalu veinipeol!

Maalehe
koduveinikonkursi
finaal

a.D. 2013

Maalehe koduveinikonkursi žürii on välja valinud 18 suurepärast veini, mis osalevad sel laupäeval finaalis. Võitjate väljaselgitamist alustatakse 15. juunil kell 12 Haapsalu kuursaalis.

Žüriisse kuuluvad Eesti nimekaimad veinitundjad. Kokku tuleb ka rahvažürii, kuhu soovijatel on võimalik end registreerida aadressil info@veinivilla.ee.

Terve päeva toimub veinihuvilistele kultuuriprogramm.

VIINITALO MELKKO OY

www.tuulepuukangas.ee

KONKURSSI TOETAVAD

www.joogikoolitused.ee

A.O. 1279

KODUVEINIKONKURSS

HEA EESTI LEHT

KOLMESTAR

Oü Kolmestar ostab kasvava metsa raieõigust ja metsakinnistuid. Samuti teostame raiet ja vedu.

5123356 Jaan
jaan@kolmestar.ee
www.kolmestar.ee

AEG
KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasöbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Südamlik kaastunne
Jana Jalastile isa

JOEL JALASTI

kaotuse puhul
Julianus Inkasso

Südamlik kaastunne
Marjule ja Teedule kalli

TÜTRE

kaotuse puhul
klassiõed Elen, Greenika ja Mari

Kallid Marju ja Teet,
vanemad ja vanavanemad

Meie siiras kaastunne

PISITÜTRE

kaotuse puhul
Oleme südames Teiega...

Perekond Lillemägi,
Parek, Mädamürk

Avaldame sügavat kaastunnet
Timmo Vaherile
kalli venna

MARKO JAKOBSONI

surma puhul
Kolleegid Aktsiaseltsist
Megaron-E

Teatame kurbusega
et on lahkunud

VÄINO LAMPE

16.07.1924 – 29.05.2013

Leinavad omaksed

Südamlik kaastunne
Väino ja Mart Nutile
abikaasa ja ema

MARE NUTT

lahkumise puhul
Inimõiguste Instituut

Teenused

- KAARDIDENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min
www.ennustus.ee
- Ömblusmasinate remont.
Väljakutsed tel 551 6633, 656 6063.
Rosmann.

Müük

- Küttepuid. Brikett. Kõdusõnnik 30kg. Tel 523 8852.

Tervis

- Parapsühholoog Ž. Stepanjan aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 585 88910.
- Suitsustpriiks hiina loodusraviga (nõelravi) prof. Yang Chieni metoodika. Efektiivsus 95%. aeg: 3 minutit. Dr. Mihkel Veskimägi (L02169) tel 5696 0968, www.nikostopp.com Hind 25 eur.

Töö

- Otsime juurde töötajaid. Kasuks tuleb remondi või tislari- oskused. Saada e-mail. APUNEKS OÜ Kasutatud profimööbli müük. Avatud E-R 10-17 Tähetorni 21-j Tall

Siiras kaastunne Sirje Asule kalli ema

MIRALDA SILLA

surma puhul
Sisekaitseakadeemia

Armas Merike
Avaldame Sulle sügavat kaastunnet isa

KALLU ADELSONI

surma puhul
Epp, Mare, Katrin, Gerli

Avaldame sügavat kaastunnet
Mart Nutile kalli

EMA

kaotuse puhul
Sõbrad Märt ja Martin peredega

Sügav kaastunne
Väinole ja Mardile

MARE NUTT

surma puhul
Perekond Leo Lipre ja
Tööstusprojekti
Ehitusosakonna nr.1 veteranid

Armast

MARE NUTTI

03.06.1936 – 06.06.2013

Mälestavad sõbrad ja
rühmakaaslased TPI päevilt

Südamlik kaastunne
abikaasale ja pojale

Matusetalitus toimub
13. juunil kl 13.30
Pärnamäe Krematooriumis

Laen

- Laen kinnisvara tagatisel.
AS A&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee Tutvuge tingimusi

Teated

- Kadunud 9.klassi lõputunnistus!
Tunnistus nr128899; Hinneteleht nr092905.
- Mäo Maaparandusühistu liikmete üldkoosolek toimub 20.juuni 2013.a. algusega kell 9.00 asukohaga Jõe tn 1 Tarbja küla, Paide vald, Järvamaa Mäo Põllu-majandusühistu kontori ruumides järgmise päevakorraga
- 2012 a. majandusaasta aruande kinnitamine
- Juhatusel liikme tagasikutsumine Nõutava kvorumini (50% liikmete üldarvust) puudumisel viia läbi korduskoosolek sama päevakorraga 20.juunil 2013.a. algusega kell 9.30 samas asukohas
- Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit kuulutab välja hanke puitarhitektuuri võistluse korraldamiseks. Hanke tingimused aadressil www.empl.ee, lisainfo telefonil 5032552.

Sügav kaastunne Kerstinile ja Meelisele ema ja abikaasa

TIINA JÜRGENSONI

kaotuse puhul
Riina perega

Mälestame kunstistuudio juhendajat

TIIU MÖLDERIT

ja avaldame kaastunnet omastele

Nõmme Kultuurikeskus

Avaldame sügavat kaastunnet
Kristyn Nuutmannile

ISA

surma puhul
AS Baltika

Kallis Monika
Avaldame siirast kaastunnet kalli

ISA

kaotuse puhul
Klick Eesti AS

Kallis Külli perega
Meie sügav kaastunne
ema ja vanaema

LIIDIA JANTER

kaotuse puhul
Helve, Malle, Milvi

Elust jäljetult ükski ei lähe,
sealpoolsuse säraval tähel
oma maapealseid jälgi ta näeb...
V.Osila

Mälestame

ELLEN RÄTSEPAT

Sõmeru Vallavalitsus

Avaldame sügavat kaastunnet
Svetlana Gratsjovale
kalli ema

ZINAIDA MAKSIMENKO

20.12.1927 – 07.06.2013

surma puhul
Töökaaslased
SWECO Projekt Asist

Avaldame sügavat kaastunnet
Timmo Vaherile
kalli venna

MARKO JAKOBSONI

surma puhul
Kolleegid Aktsiaseltsist
Megaron-E

Avaldame sügavat kaastunnet
Vaido Neumannile

PISITÜTRE

surma puhul
Töökaaslased ASist
Harju Elekter Elektrotehnika

Südamlik kaastunne emale
ja pojale perega

HELVE JÕEKALDA

kaotuse puhul
SAPõhja-Eesti
Regionaalhaigla onkoloogia-
ja hematoloogiakliiniku
kollektiiv

Teatame kurbusega
et on lahkunud

VÄINO LAMPE

16.07.1924 – 29.05.2013

Leinavad omaksed

Südamlik kaastunne
Väino ja Mart Nutile
abikaasa ja ema

MARE NUTT

lahkumise puhul
Inimõiguste Instituut

Armast

MARE NUTTI

03.06.1936 – 06.06.2013

Mälestavad sõbrad ja
rühmakaaslased TPI päevilt

Südamlik kaastunne
abikaasale ja pojale

Matusetalitus toimub
13. juunil kl 13.30
Pärnamäe Krematooriumis

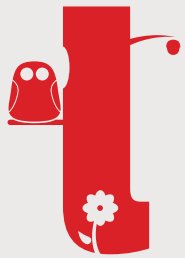
Lahkus

MARE NUTT

03.06.1936 - 06.06. 2013

Ärasaatmine
Pärnamäe Krematooriumis
neljapäeval, 13. juuni kl 13.30

Leinavad lesk ja poeg

LOODUS

Kristel Vilbaste
loodusenaine@hotmail.ee

MAATOHTER
Ärge peljake mesilase nõela

Valge ristik öitseb nüüd täiel rinnal ja lausa kutsub murule paljajalu paterdama. Sel murul peab inimesel olema sada silma, et märgata pisikesi sumisevaid meetegijaid. Neil on täielik voli meid nõelata, kui inimjalg neid tallama juhtub. Tänapäeval on mesilasehirm nii suureks läinud, et inimesed tegelikult ei julgegi enam paljajalu murul käia, samas on just mesilasemürk tõhus borrelioosi ja teiste liigesehädade leevendaja. Vahel on mesilaste pelgamine põhjuseks, lihtne on ju paluda perearstil end uurida, kas ma olen ikka mesilasmürgi vastu allergiline. Suurem osa inimesi ei ole!

Värvulised liiguvad ringi, nokas poegadele püütud putukad. Kadakatäks
SOOVITUS

Vihma ei ole mõnel pool Eestis sadanud juba kaks nädalat, seega oleks hea, kui paneksite kusagile põõsa lähedale välja laiema taldriku veega või ka spetsiaalse lindude jooginõu. Tänuks linnud näitavad end selle taevaanni juures meeleldi, neid on põnev siis binokliga piiluda.

NÄDALA NELI ILMAMÄRKI:

- öitsev lodjapuu,
- lippavad rebasekutsikad,
- parmupõrin
- ja rahe.

TSITAAT

Õrn ööbik, kuhu tõttad sa nüüd lahkel lehekuul? Kas mõisa aias hõisata sa tahad roosipuul? Ehk metsas tore'l toomingal saab hüüdma sinu suu, kui tähed hiilg'vad taeva all ja valgust kallab kuu?

Laul „Ööbikule” ilmus esimest korda Eesti Postimehe Muusiku lisalehes 1883. Sõnad lõi G. Wulff-Õis seminarikaaslane K. Rammi valmis viisile. Õrnast ööbikust on meie rahvas laulnud juba 130 aastat!

Lodjapuuõisik

Juuni esimene nädal: lillelõhna uimas maa

Varahommik Kuresoos

Lillelõhna uimas elab nüüd kogu Eestimaa. Lõhna-meel, mis talvistes tehistingimustes kärbuma on hakanud, pääseb uuele elule. Öitsejaid on kõikjal ja neid on nii palju erinevaid, et saame kõnelda lõhnast, mis magus kui mesi ja kirbe kui kivi. Lõhnu peab nuusutama just öösel. Ja kuigi öö on praegu vaid paari tunni pikkune, tasub see retk koos kõikjal hõljuvate ööliblikatega ette võtta. Eelmisel nädalalõpul jättis mulle kustumatu mälestuse Tapurla rannas hõljuv sirelilõhn – see on midagi, mis kuulub iga eestlase lapsepõl-

saanud juba pähe valge viljuti – paiselehed, võililled ja tupp-villpead. Airi Hallik-Konnula kutsub kõiki Poku-maale, seal on valmis esimesed metsmaasikad. Meil aiaski näitavad aedmaasikad juba punast külge.

Neid punase põsega maasikaid hiilivad mu aias kolm äsja pesast välja lennanud harakapoega, kes praegu on veel üsna kuldnoka mõõtu ja kelle tegemiste peale harakaema veel üsna õnnetult hädaldab. Pärnumaal potsatavad pesast välja juba räästapääsukesed. 28 tükki mu venna maja katusse all tänavu pääsupesi!

Trimmerimürin tuleks nüüd maa-öuedes veel nädalaks vaikima sundida, sest rohu sees on linnupesed. Maal avastasin põosalinnu pesa otse rohtu-

kasvanud roosipõõsast, ilusad pisikesed munad sees. Järgmisel suvel kingivad neist koorujad meile juba laulurõõmu.

Kakerdavaid rebasepoege eksib nüüd teele ja linnatänavatele, nad on nii kiitsakad ja naljakad, et inimestel jagub nende isegi halastust vorstijuppe visata. Ilmamees Gennadi Skromnov ütleb, et põnev on praegu näha, kuidas põdrad meres joomas käivad. Ja hundikutsikad saavad emakaest juba lisaks piimale ka õõgitud toitu. Emahunt käib nüüd jahil. Paikades, kus metskitsed taas olemas on, kuuludub öös hirmsaid sokuhaugatusi.

Rabisev rahe

Muidugi oli nädala tippsündmus paigutine kõuevihm, mis tuli alla sellise müürina, et autoliiklus seiskus. Imaveres olevat tulnud ka 2 cm suurus raheterasid, need sulasid põõsaste all alles teise päeva õhtuks. Rahe on sel suvel nii mõnelgi pool puude lehed ja õrnemad taimed ribadeks rebunud. Ja põuapaikade kõrval on kohti, kus traktor põllul porisse kinni jääb. ●

Trimmerimürin tuleks maa-öuedes vaikima sundida, sest rohu sees on linnupesed.

ve. Mis toob mälestustelakast esile rattasõidud maavanaema juures tolmustel külavaheteedel, pisikesed punased metsmaasikad valge kaevukülma piima sees. Päikesepuunide laste suveunelm, just nüüd sirelilõhnas on sel voli alata.

Õisi ja maasikaid

Lilleilu on ses rinnuni sirutunud rohelises ilmas veel ja veel. Ristikheinad sumisevad mesilastest, valged ja roosad ja punased. Lupiinide kõrged sinised küünlad talu-aedade veeres. Ja kellekate lilla vägi härjasilmade valge ja kaokanni roosa kõrval. Luhtade harakputke valge öievaht. Päeval võib näha sadu roosasid kahkjaspunaseid sõrmkäppi, tänavu tundub neid palju olema. Ja öösel võib lõhna järgi ilmeksimatult üles leida ööviulu. Jõeäred on täis lodjapuu uhkeid valgeid öiesõlgesid ja vesikupu kollane karikas sirutub suplussoojast veest. Aga paljud varakevadised öitsejad on

Põdrapullidel on värsked sarved.

Kiisi nõu:

Milliseid töid teha juunis kasvuhoones?

Hüva nõu umbrohu tõrjumiseks

Kuidas kaitsta maasikaid lindude eest?

Aialeht.ee
ROHENÄPU PARIM NÕUANDJA

VASTAVAD AIALEHT.EE SPETSIALISTID!